

STADSCAMPUS UHASSELT 16102008 OO1521A

Een stadscampus voor de UHASSELT

Het ontwerponderzoek voor de nieuwe campus van de Universiteit Hasselt heeft ons tot het uiterste gedreven. Niet alleen zijn de uitgangspunten en randvoorwaarden van het masterplan erg vaag en variabel, bovenal leek op het eerste zicht de gekozen site weinig geschikt voor het nieuwe, publieke programma. Ze is klein, achterin gelegen, gefragmenteerd en reeds voor het grootste deel bezet door de rigide structuur van de oude gevangenis.

Hoever kan je als ontwerper in de hoek gedreven worden?

We hebben ons niet willen laten kennen. In het stadslandschap Vlaanderen zijn dit soort plekken legio. Men zou ze 'buitengebieden' kunnen noemen: net buiten het stadscentrum gelegen, tegenhanger van de gekende 'binnengebieden' in het bouwblok. Mengvorm van stad en landschap met een nevenschikking van overmaatse open ruimtes en sterke verdichtingen. Geen enkele perceelsoverstijgende bebouwingslogica of ordeningsprincipe. Een monument, een school, wat wonen,... fragmenten aaneengeregen door restruimte.

Het project werd een exploratie naar de maakbaarheid van de stad. Ergernis werd begrip, begrip werd fascinatie...



De vele onduidelijke randvoorwaarden en de complexiteit van het 'buitengebied' worden beantwoord met een eenvoudige en duidelijke ambitie: een resolute keuze vóór de stad. De nieuwe campus van de UHASSELT moet niet dicht bij de stad willen aanleunen, ze moet er deel van willen worden en erin opgaan! Een belangrijke functie als een universiteit moet mee de stad maken. Een andere stad dan de gekende historische centrumstad misschien, maar ook stad.

Uit het masterplan onthouden we de globale layout van functies op de site: rectoraat aan de Marterlarrenlaan, studentenvoorzieningen in de oude gevangenis, faculteit rechten achterin.

We verlaten de 'perifere' logica van het masterplan met autonome volumes rondom een grote leegte. De utopie van het plein. Het komt ons voor dat de stad hier niet om een plein vraagt: daarvoor is deze plek te zeer achterin gelegen, te weinig opgeladen met functies of ingebed in het netwerk van formele stadroutes.

Pleinen zijn niet de enige stadruimtes die publiek kunnen herbergen. Een boulevard is er bijvoorbeeld ook één - die hebben we, een groene, met de Marterlarrenlaan.

Een andere, minder expliciete drager? De weg! Historische universiteitssteden waar stad en universiteit samen groeiden vertonen vaak een netwerk van campuswegen als doorsteken en shortcuts tussen het formele netwerk van straten en pleinen in. Enkel toegankelijk voor fietsers en voetgangers, rijgen ze de universiteitsites aan elkaar, en aan de stad. Daarbij zoeken ze hun weg zonder onderscheid langs voorkanten en achterzijden, tuinmuren en haagkanten, een beekoever. Gekende voorbeelden: Gent en Leuven.

We willen het Koekerellenpad ten volle erkennen als kwalitatieve, publieke campusweg. Elk van de functies van de nieuwe campus zal rechtstreeks toegankelijk zijn vanaf het Koekerellenpad - dat zo een centrale rol opneemt in het ontsluiten van, en aan elkaar linken van deze functies. Ook de oude gevangensmuur - die anders dan het masterplan in ons project als onmisbaar onderdeel van de gevangenis wordt bewaard - krijgt nieuwe 'poorten' naar de campusweg toe.

De op het eerste zicht verzelfstandigde positie van het Rectoraat, op het 'parcelle trouvée' aan de overzijde van het Koekerellenpad wordt plots logisch en strategisch: het is niet enkel meer een formele bakken naar de stad toe, maar markeert vanaf de Marterlarrenlaan de toegang naar het voor de campus wezenlijke Koekerellenpad.

Op ruimere schaal vormt het Koekerellenpad de ontsluiting voor fietsers en voetgangers vanuit de stad naar het parkgebied van Kapermolenpark, Japanse tuin, skatepark en Olympisch zwembad. Publieke en groene functies ingebed in de landschappelijke groenzone van de Demervallei waar een eind verderop ook de huidige campus Diepenbeek van de UHasselt is ingeplant.

De site van de nieuwe universiteitscampus ligt net op het raakpunt van deze groenstructuur met de centrumstad. In ons project willen we deze belangrijke nieuwe functie de rol van scharnier tussen stad en groengebied laten vervullen. We zetten in op het maken van een 'diepte' voorbij de gevellijn van de Martelarenlaan. Een ritme van publieke universiteitsgebouwen begeleidt de route langsheen het Koekerellenpad, en maakt deze beweging natuurlijk en evident.

In basis zijn de diverse onderdelen van het programma voor de nieuwe campus – faculteit rechten, rectoraat en studentenvoorzieningen – erg verschillend qua bouwvolume en gestalte. We organiseerden het programma bewust zo dat een stedelijk ritme ontstaat van aan elkaar verwante gebouwen die over de publieke ruimte heen en middenin een heterogene context met elkaar in dialoog willen gaan. Verwantschap uit zich in hun gelijkaardige schaal en basisafmetingen. De onderscheiden volumes vormen in hun oriëntatie gezamenlijk een bouwgroep, een compositie met een begin en een einde. De bouwhoogte varieert in een reeks van hoog aan de boulevardzijde, over laag ter hoogte van oude gevangenis en sociale woningen, om graduateel op te klimmen tot een eindpunt naar de groene vallezone toe. Achteraan het terrein zijn de onderscheiden volumes ingeschoven in de natuurlijke talud van het terrein.

In één beweging maakt deze gebouwenreeks de oude gevangenis onmiskenbaar deel van de campus, door de strategische plaatsing van de centrale functie van multifunctionele ruimte en cafetaria binnen de gevangenismuur.

De oude gevangenis wordt in zijn essentie van ommuurd monument uitgebouwd als uniek 'studentenhuis'. De cellen worden individuele werkkamers met bureaublad en lockerkast. De combinatie van een aantal eenvoudige, pragmatische ingrepen maakt dit leefbaar, met als meest zichtbare een ritme van identieke port-fenêtres in de ommegang-gevels. De port-fenêtres zijn letterlijk doorpansingen van de celdeuren, en bieden licht en uitzicht zowel in de gangen als vanop de werkplekken. De detailsnede verderop in deze bundel toont hoe ons inziens door de eenvoudige, haast onzichtbare ingrepen de ruimtes van hun beladen connotatie kunnen ontdaan worden, en hoe de repetitie van identieke kamers kan ingezet worden om typische, unieke en enigszins private verblijfsruimtes voor studenten te maken.

De bestaande hoofdtoegang van de gevangenis blijft uiteraard in gebruik. Ze leidt via een aantal ontvangst- en vergaderruimtes naar de centrale koepelzaal die als representatieve receptieruimte kan dienst doen. In het centrum van deze ruimte ontsluit een vrijdragende hydraulische lift de boven- en onderliggende verdiepingen.

In de statige ruimtes op de eerste verdieping, onder het dakschild en telkens uitkijkend op de centrale koepelhal, bevindt zich de bibliotheek in de 4 vleugels van het panopticon. Zo wordt de bibliotheekzone opgedeeld in verschillende sferen, met bv. rustige leesruimte voor naslagwerk, een vrijere opstelling bij de tijdschriften, een computerruimte voor de virtuele bibliotheek en groepsruimtes.

In de hoofd vleugel van de eerste verdieping is het studentensecretariaat gehuisvest, met onthaalfunctie aan de centrale koepelhal.

Door zijn centrale ligging vormt het volume van de cafetaria en de multifunctionele ruimte de schakel tussen het studentenhuis en het academisch programma van de faculteit rechten. De multifunctionele ruimte met bovenliggend atrium en bovenlicht vormt een hedendaagse tegenhanger van de koepelzaal van de oude gevangenis.

Twee belangrijke onderdoorgangen verbinden de multifunctionele ruimte met de auditoria enerzijds en de kelder van de centrale koepelhal van de oude gevangenis anderzijds. De multifunctionele ruimte kan zowel autonoom functioneren, dan wel als uitloopruimte van de auditoria of werkkamer bij het studentenhuis. Elk van de onderdelen is afsluitbaar.

De cafetaria rijst stapsgewijs vanuit de ommuurde binnenkoer op, met een sequens van 'eetkamers' geschakeld rond een atrium. Op de hoogste verdieping bevindt zich de free-flow bedieningszone met uitzicht over het dak van de oude gevangenis naar het stadscentrum toe. De opklimmende beweging van het restaurant zorgt niet alleen voor een verschaling van de anders zo grote eetzaal tot eetkamers, ze maakt bovenal een flexibele inzet van de ruimtes toe. Zowel de multifunctionele ruimte als het restaurant kunnen inkrimpen en uitbreiden naargelang het gebruik nodig maakt.

In het complexe volume van de faculteit rechten wordt de bestaande topografie maximaal ingezet: de gradins van de auditoria volgen het talud, en maken de overgang van het niveau Koekerellenpad naar het 0-peil van de gevangenis. Beide auditoria zijn geschakeld rondom een gemeenschappelijke foyerzone, die uitgaat op een 'inkompatio': een afgesloten buitenruimte die de toegang vormt vanaf de campuswegel, maar dankzij de ommuring de aangrenzende tuinen van de sociale woningen vrijwaart van het zicht vanuit de publieke foyer.

De gevraagde klasruimtes worden in identieke schakelingen over de 3 vleugels van het faculteitsgebouw verspreid. Ze zijn telkens rechtstreeks toegankelijk vanuit de foyerzone.

In hun maatvoering en schakeling werd de mogelijkheid voorzien om 2 kleine klassen tot 1 groot lokaal te groeperen, zodat een maximum aan flexibiliteit in gebruik ontstaat. De maatvoering van de klassen laat een klassieke opstelling toe, alsook een 'cirkelvormige' opstelling die mogelijk meer aanleunt bij de filosofie van zelfstudie en begeleid groepswork.

De hogere verdiepingen van het faculteitscomplex huisvesten de research-afdelingen van de faculteit rechten, met landschapskantoren, individuele kantoren en vergaderruimtes. Het oplopende profiel van deze bouwgroep biedt opeenvolgende kantoorroepen zicht over het stadscentrum.

Het rectoraatgebouw is opgevat als de voorpost van de campus: slank oprijzend, met op het gelijkvloers een formele, volledig beglaseerde ontvangsruimte met receptiebalie, aansluitend op vergaderruimtes. De hogergelegen verdiepingen huisvesten de administratieve kantoren, op de hoogste niveaus de kantoren voor rector en bestuursleden. De hoekligging van deze kantoren geven biedt een panoramisch zicht over stad en de ganse campus.

De gevraagde parkeerplaatsen worden voorzien in een ondergrondse parking onder het rectoraatsgebouw. Ze zijn toegankelijk vanuit de Hovenstraat over de bestaande ontsluitingsweg naar de garages en garageboxen achteraan de appartementsgebouwen aan de Martelarenlaan. De beperkte capaciteit van de parking laat ons inziens deze eenvoudige ontsluiting toe. Het vermijdt allerhande dure hellingsconstructies of het belasten van het Koekerellenpad met gemotoriseerd verkeer.

Gevelopbouw en materiaalgebruik voor de nieuwbouw campusgebouwen zijn bewust eenvormig: wit pleisterwerk met natuursteen verbijzonderingen in dagkanten raamopeningen en bouwplint laten de bouwcompositie contrasteren met de donkere baksteen van het oude gevangenisgebouw. Het materiaalgebruik wil een expliciete verwijzing zijn naar Alvaro Siza's universiteitscomplex in Porto. Hier slaagt Siza er immers in om een enorm programma te integreren in de topografie van een heuvelflank door een eenvoudige schakeling van verwante volumes. De onvermoede ruimtelijkheid en complexiteit die ontstaat uit de confrontatie van het schijnbaar achteloos uitgezette ritme van gebouwen in hun context, levert een simpele schoonheid en stedelijkheid die we ons ook in dit project tot doel willen stellen.

Dit wedstrijdvoorstel is een eerste visie, die nog moet verrijkt moet worden met adviezen uit vele en intense contacten met de UHasselt als bouwheer, zodat werkelijk een op voor de organisatie op maat gemaakt ontwerp ontstaat.

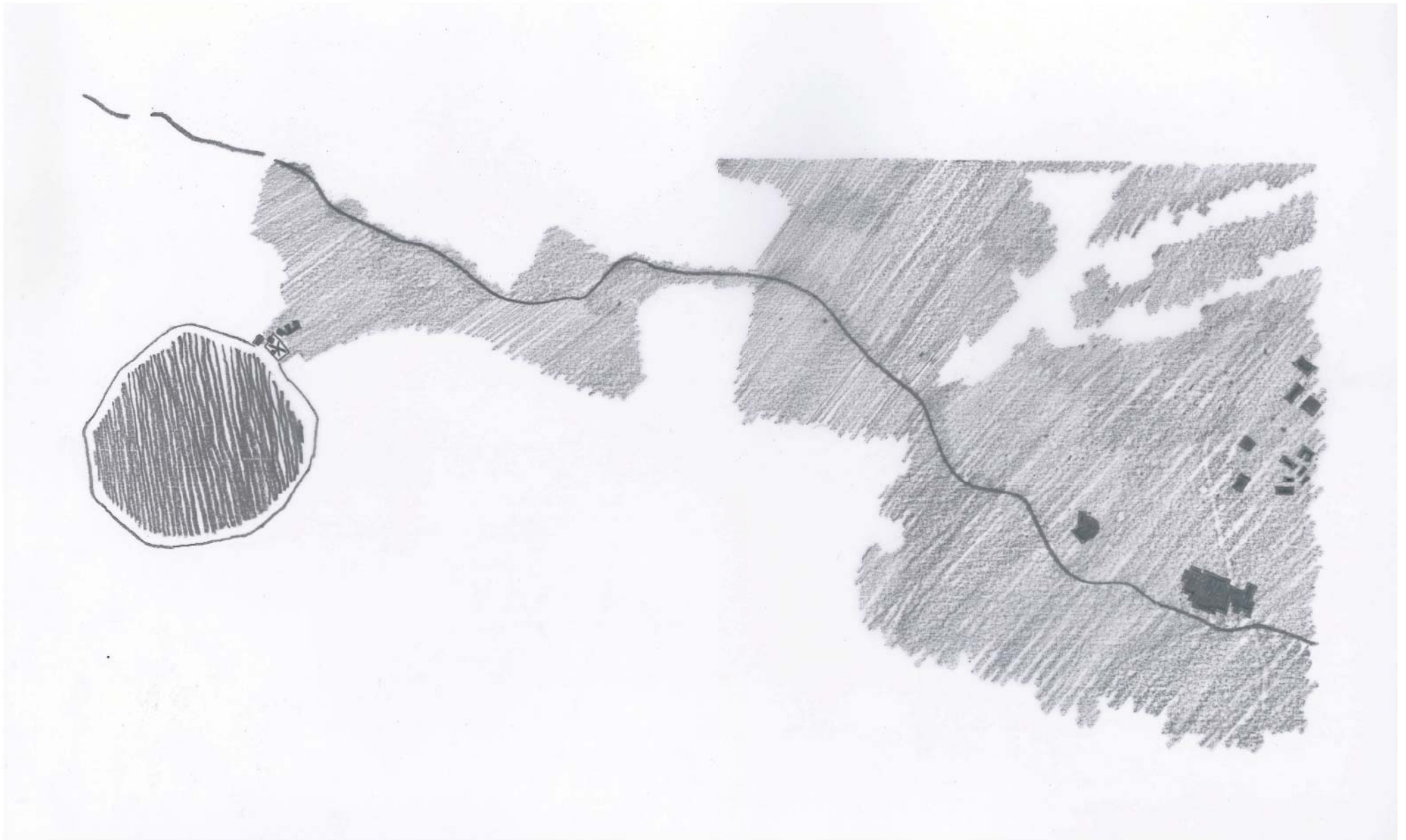
Wij hopen dat deze visie aansluit bij de ambities, wensen en standaarden die binnen UHasselt leven, en kijken uit naar de mogelijke samenwerking om ze in teamverband te realiseren.

OO1521A 16 oktober 2008

Post Scriptum:

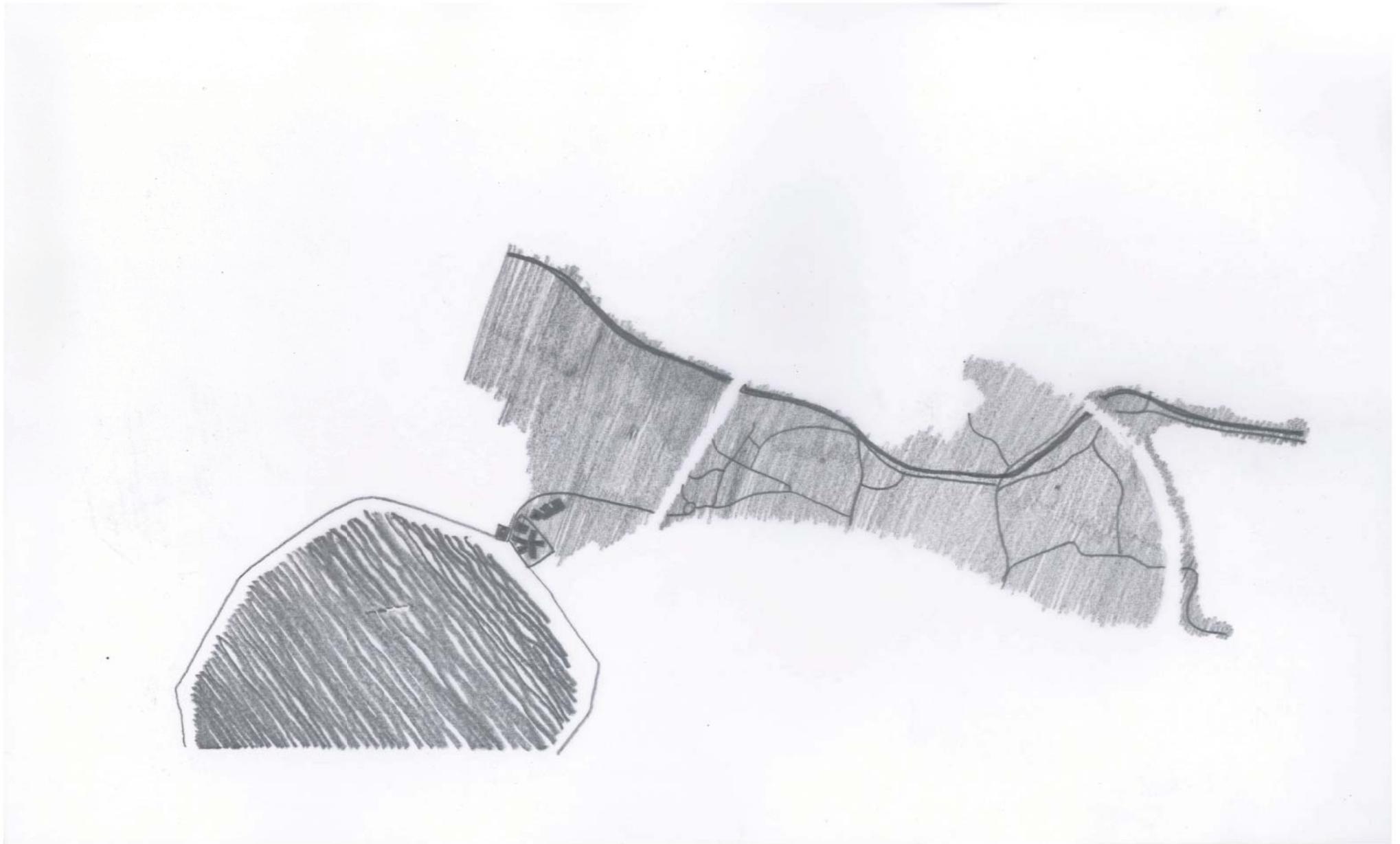
1. De vraag om ook voor het Gemeenschapsonderwijs een voorstel uit te werken wordt verderop in deze bundel beantwoord aan de hand van een eenvoudig inrichtingsprincipe gebaseerd op een optimale werking van de Sportschool. Uiteraard zijn wij als ontwerper bereid bij een mogelijke selectie dit ontwerp uit te werken. We zien het echter niet als strikt noodzakelijk dat dezelfde ontwerper voor beide projecten wordt aangesteld, gezien er geen geïntegreerde campus voor beide instellingen zal worden gerealiseerd. Dat reduceert het GO en de UHasselt tot loutere bureaus. Die kunnen met dezelfde architect werken, of niet.
2. Het is evident dat het te realiseren project ambitieus dient te zijn inzake duurzaamheid en rationeel energiegebruik. De basisprincipes – het reduceren van de energievraag – werden ingebouwd in het ontwerpvoorstel. Verdere studies in een mogelijk vervolgentraject dienen dit te verfijnen en te koppelen aan rendementsberekeningen inzake verdere optimalisaties en energiebronnen. Gezien de complexiteit van het ontwerp dossier werd dit in de wedstrijd fase nog niet uitgewerkt.
3. Kunstintegratie: op vraag van de UHasselt en het team van de Vlaams Bouwmeester werd nog geen geïntegreerd voorstel uitgewerkt. Wij zijn ervan overtuigd dat ons ontwerp in zijn diversiteit en complexiteit gulle opportuniteiten biedt voor kunstintegratie. We kijken ernaar uit om bij mogelijke selectie het ontwerp in dat kader verder te verfijnen.

EEN STADSCAMPUS VOOR DE UHASSELT



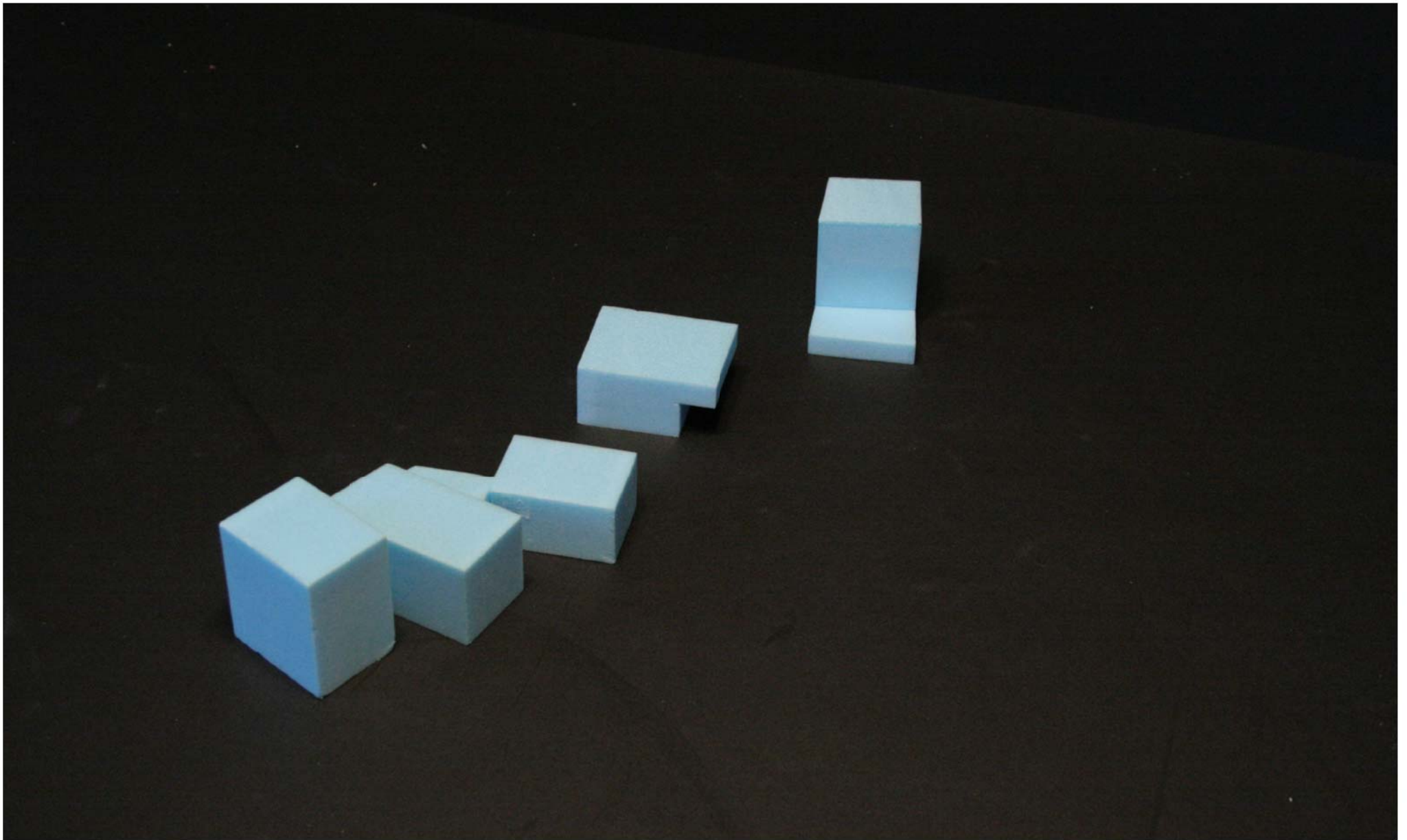
STADSCAMPUS UHASSELT OP RAAKPUNT VAN GROENE DEMERVALLEI EN STADSCENTRUM





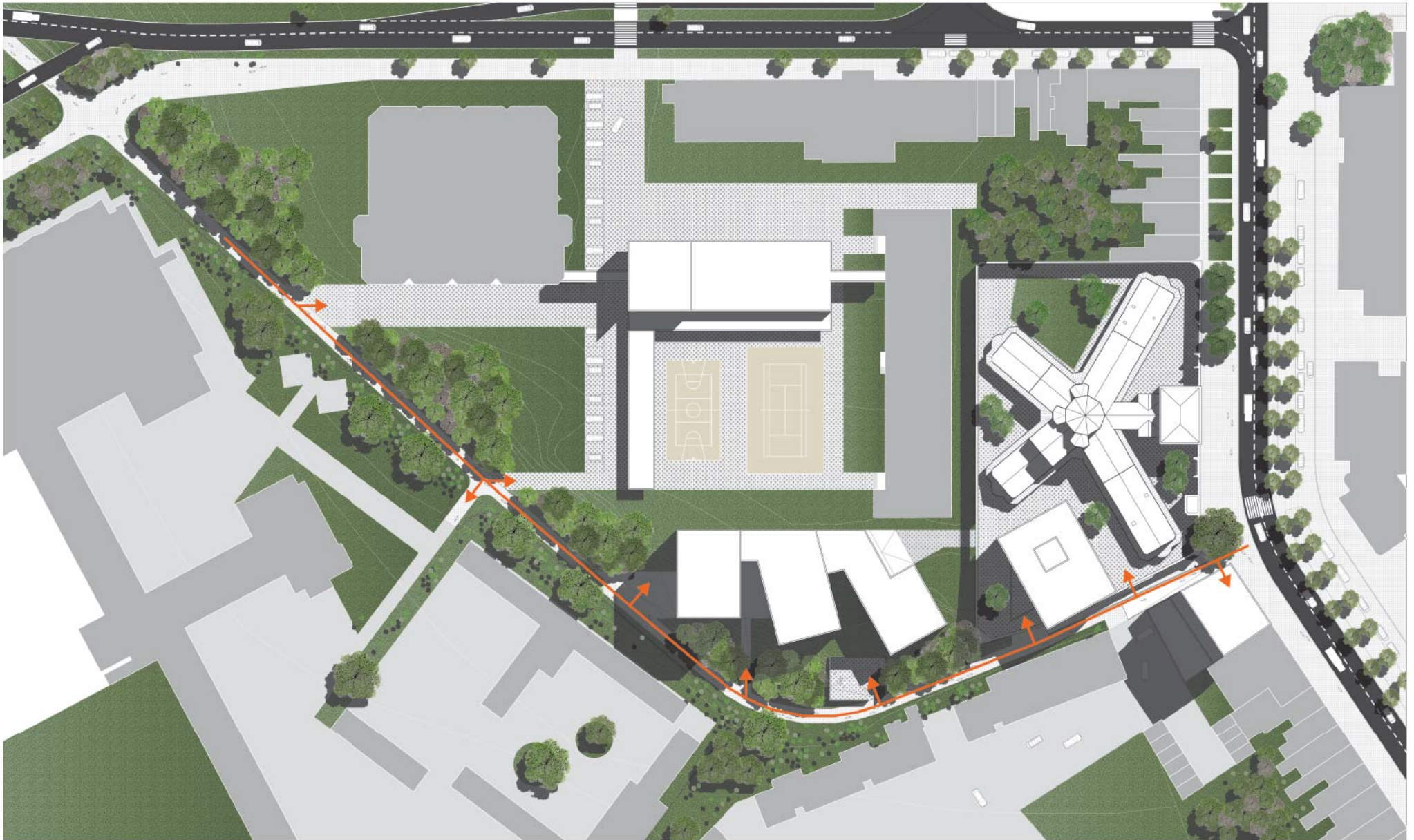
**KOEKERELLENPAD:
FIETS- EN VOETGANGERSROUTE TUSSEN STADSCENTRUM EN PARKGEBIED KAPERMOLENPARK**





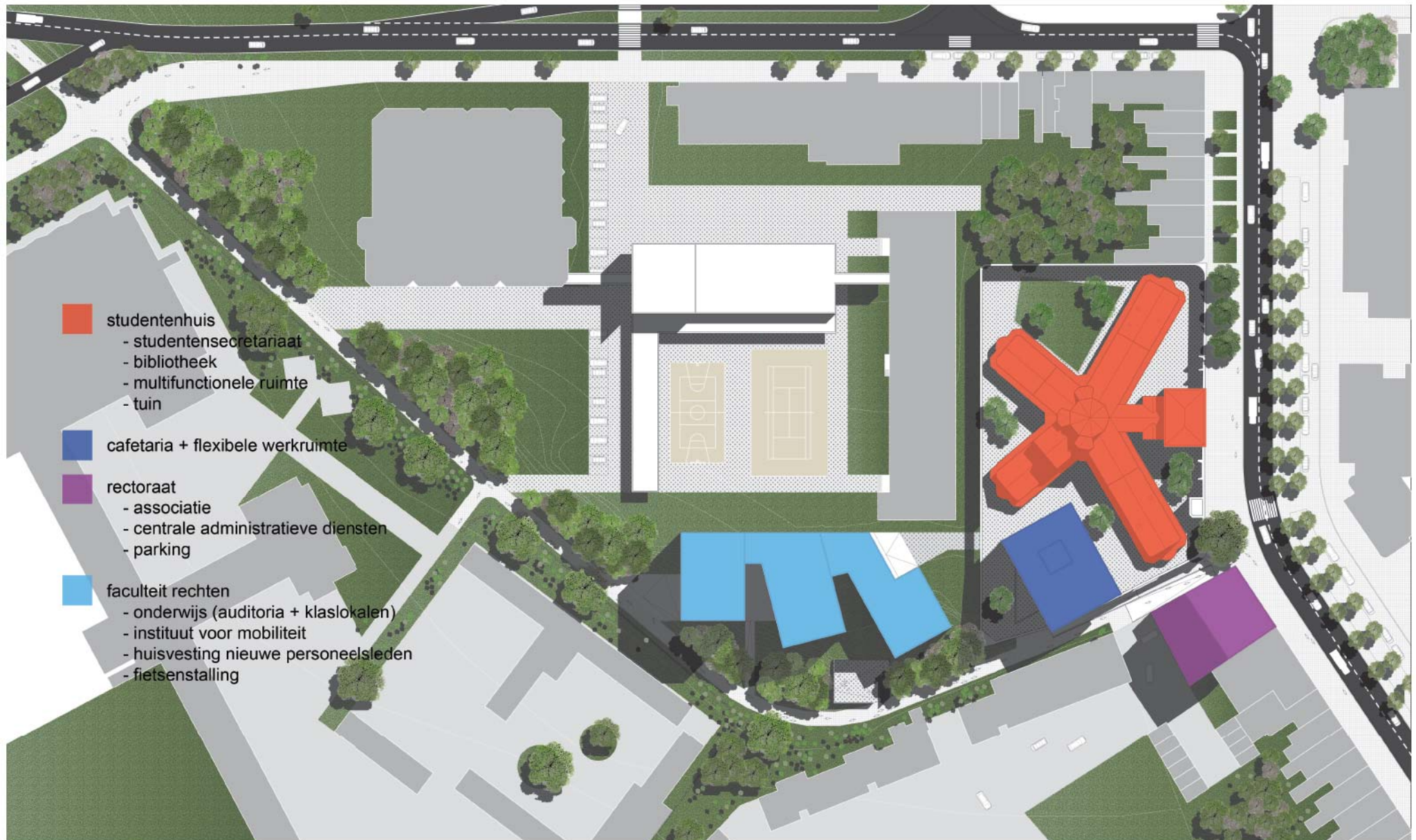
STEDELIJK RITME VAN VERWANTE BOUWVOLUMES





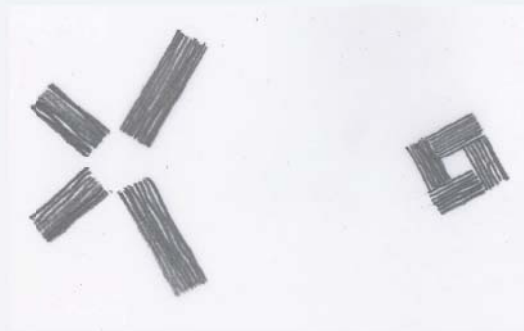
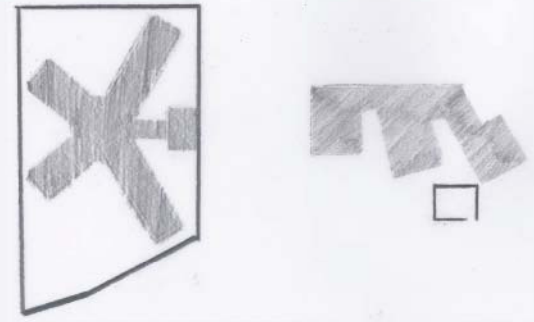
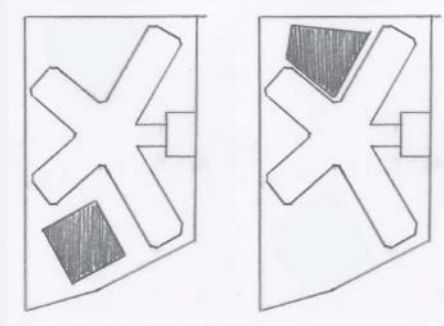
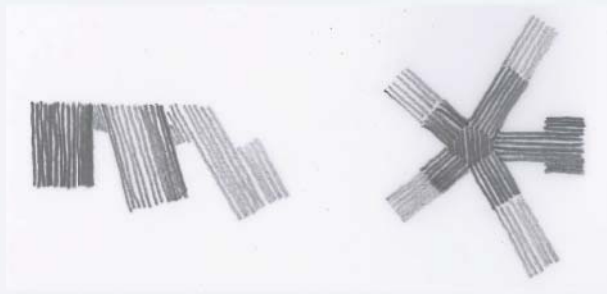
CAMPUSWEGEL



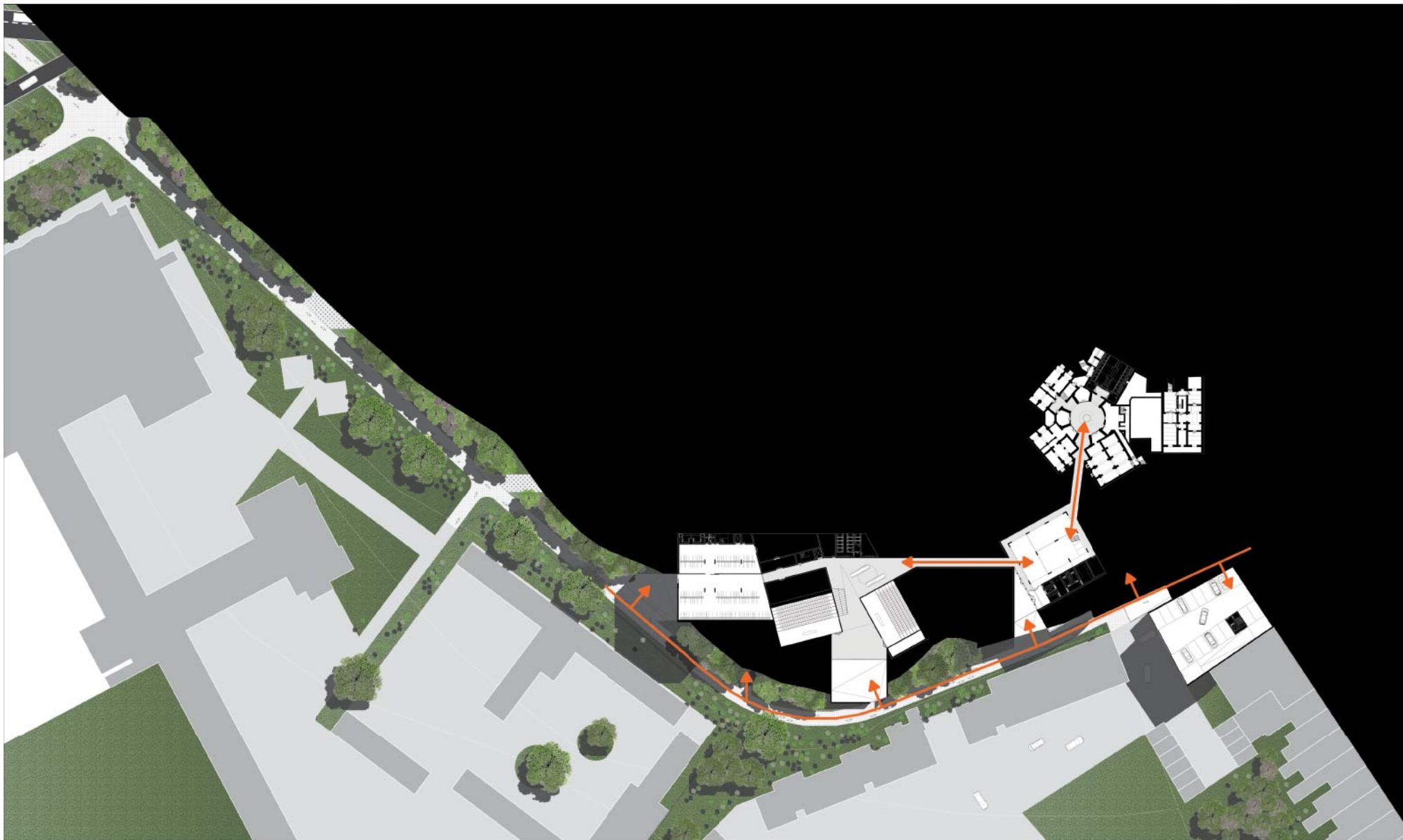


LAY-OUT PROGRAMMADELEN CAMPUS UHASSELT

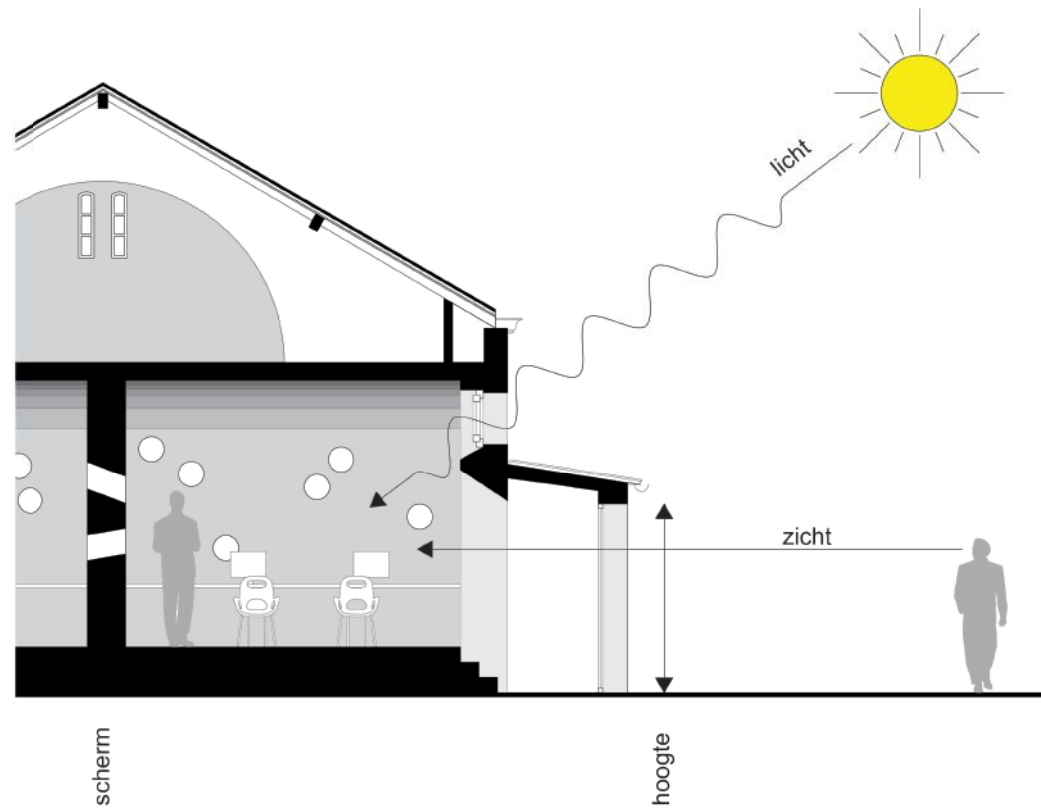




VERWANTSCHAP



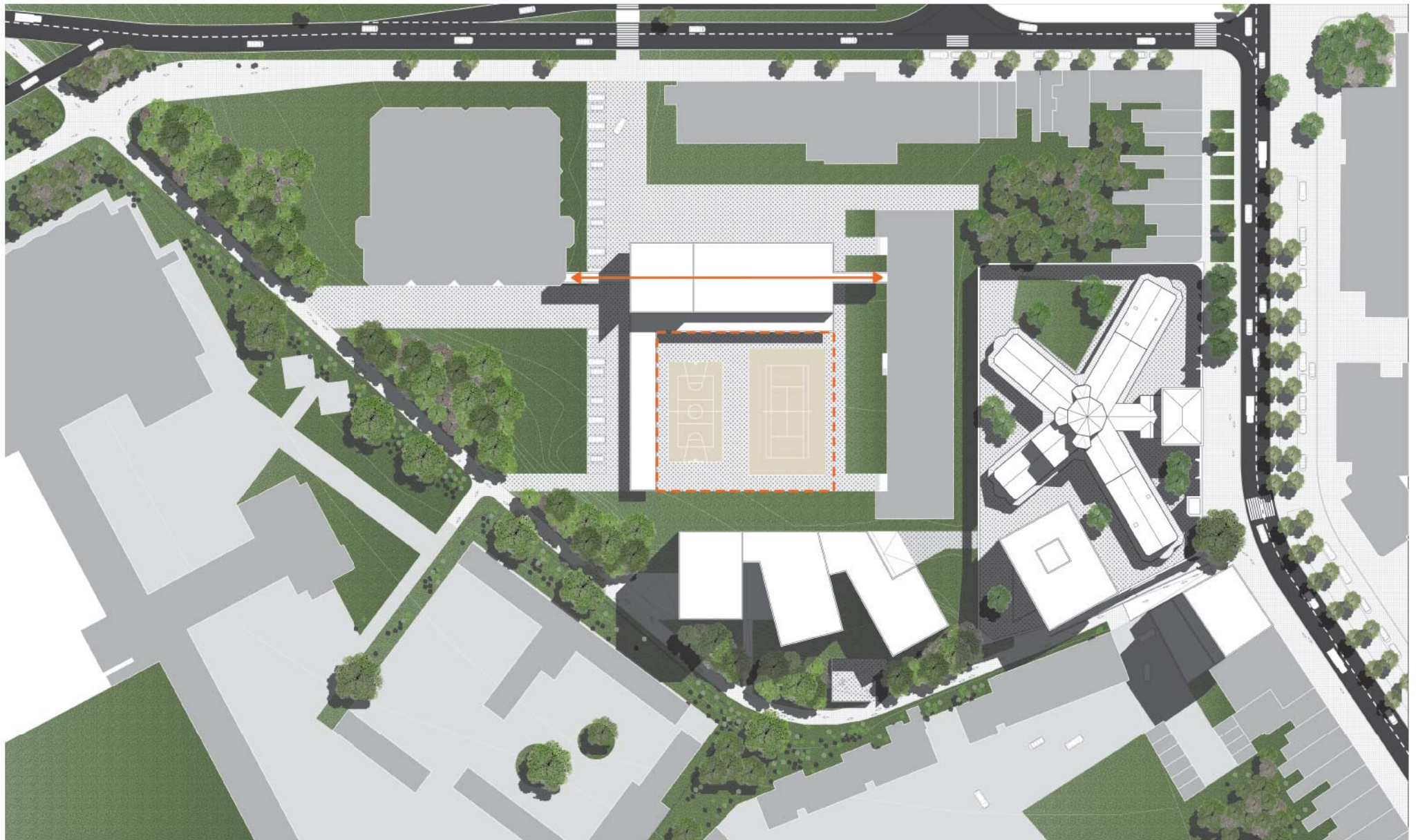
VERBONDENHEID



MONUMENT: MINIMALE TRANSFORMATIE OUDE GEVANGENIS



GEVEL OUDE GEVANGENIS

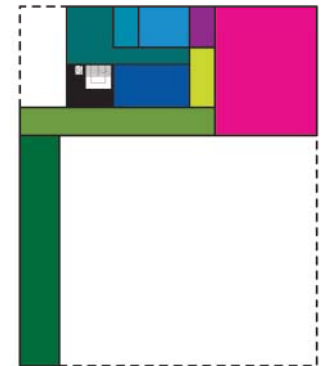


GEMEENSCHAPSONDERWIJS

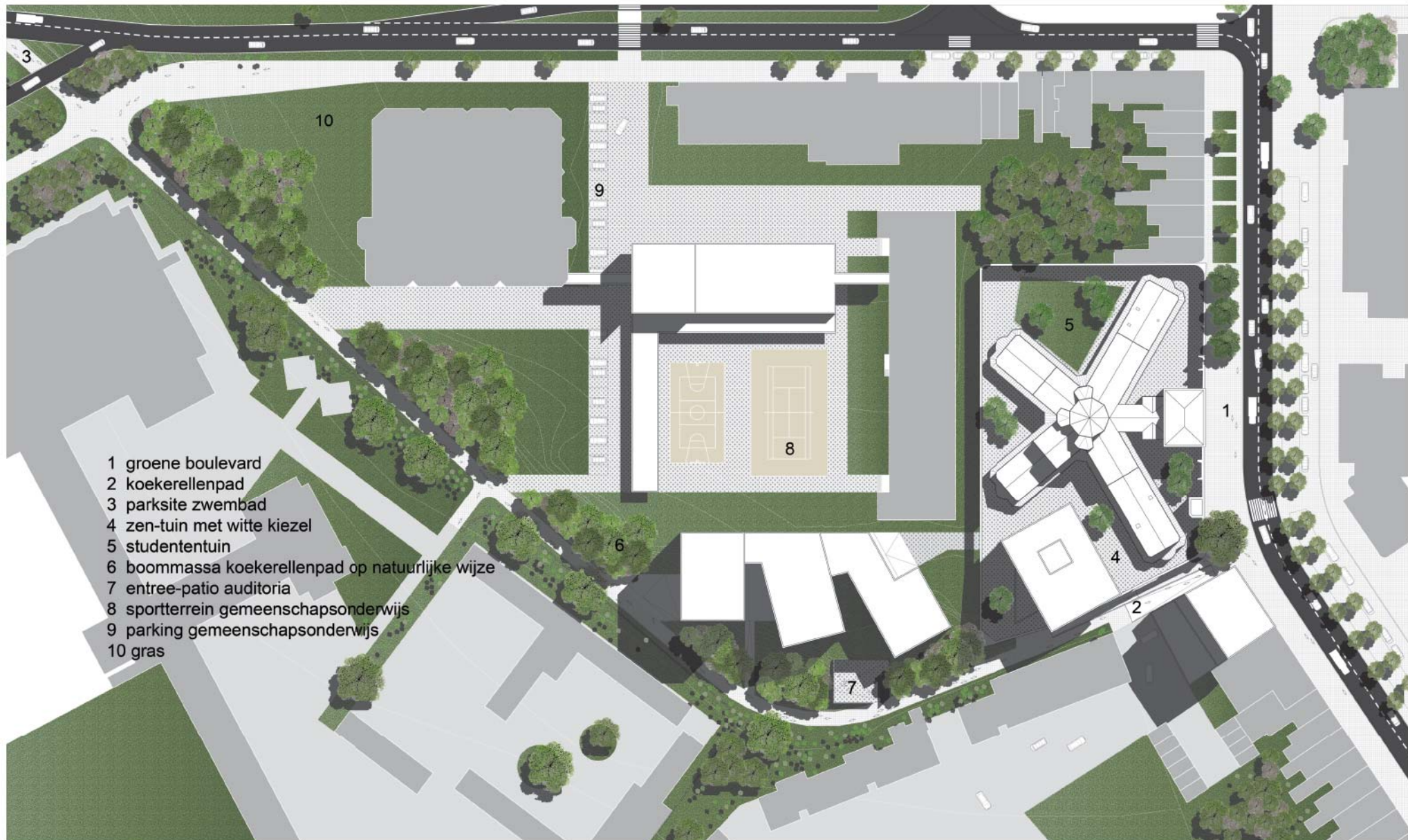
- +2  bureel directeur
-  bureel directiesecretaresse
-  bureel boekhouding
-  archief
-  vergaderruimte
-  toilet en bergruimte

- +1  leslokalen
-  labo's
-  ruimte voor kinisten
-  berging

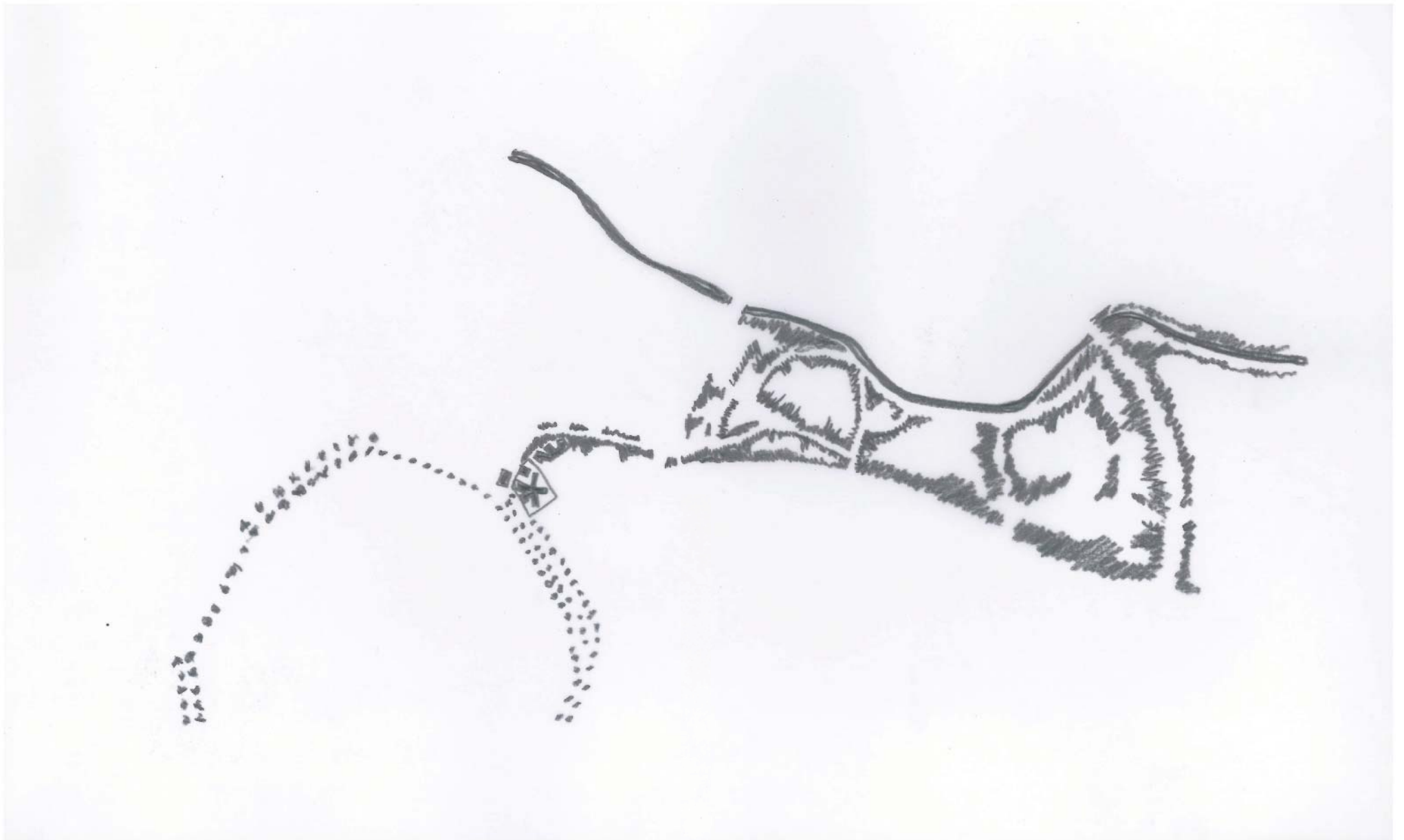
- 0  inkomhal
-  onthaal
-  sanitair
-  medisch schooltoezicht
-  keuken
-  refter 250 leerlingen
-  berging
-  inkom refter
-  luifel
-  fietsenstalling



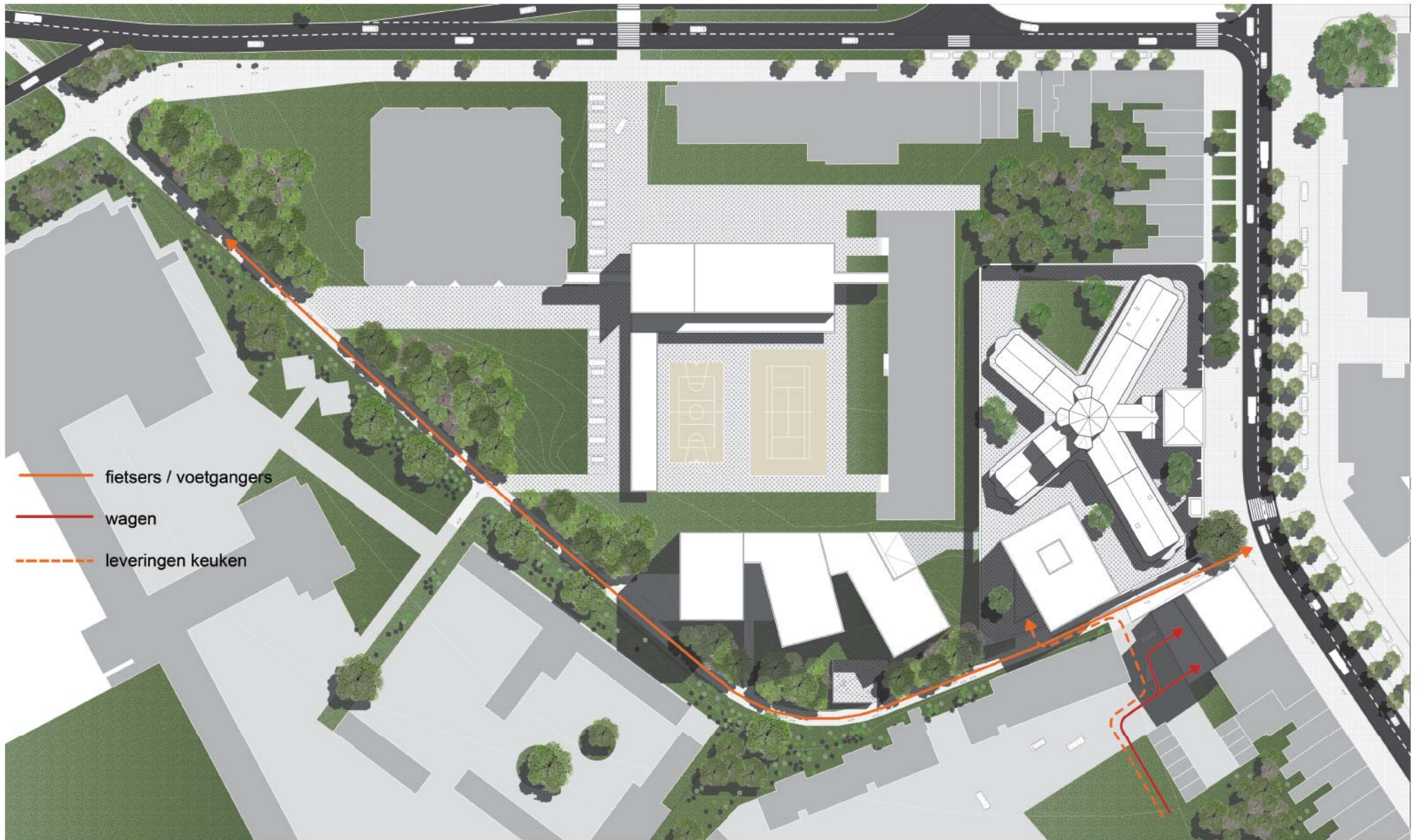
PLANINDELING NIEUWBOUW GEMEENSCHAPSONDERWIJS



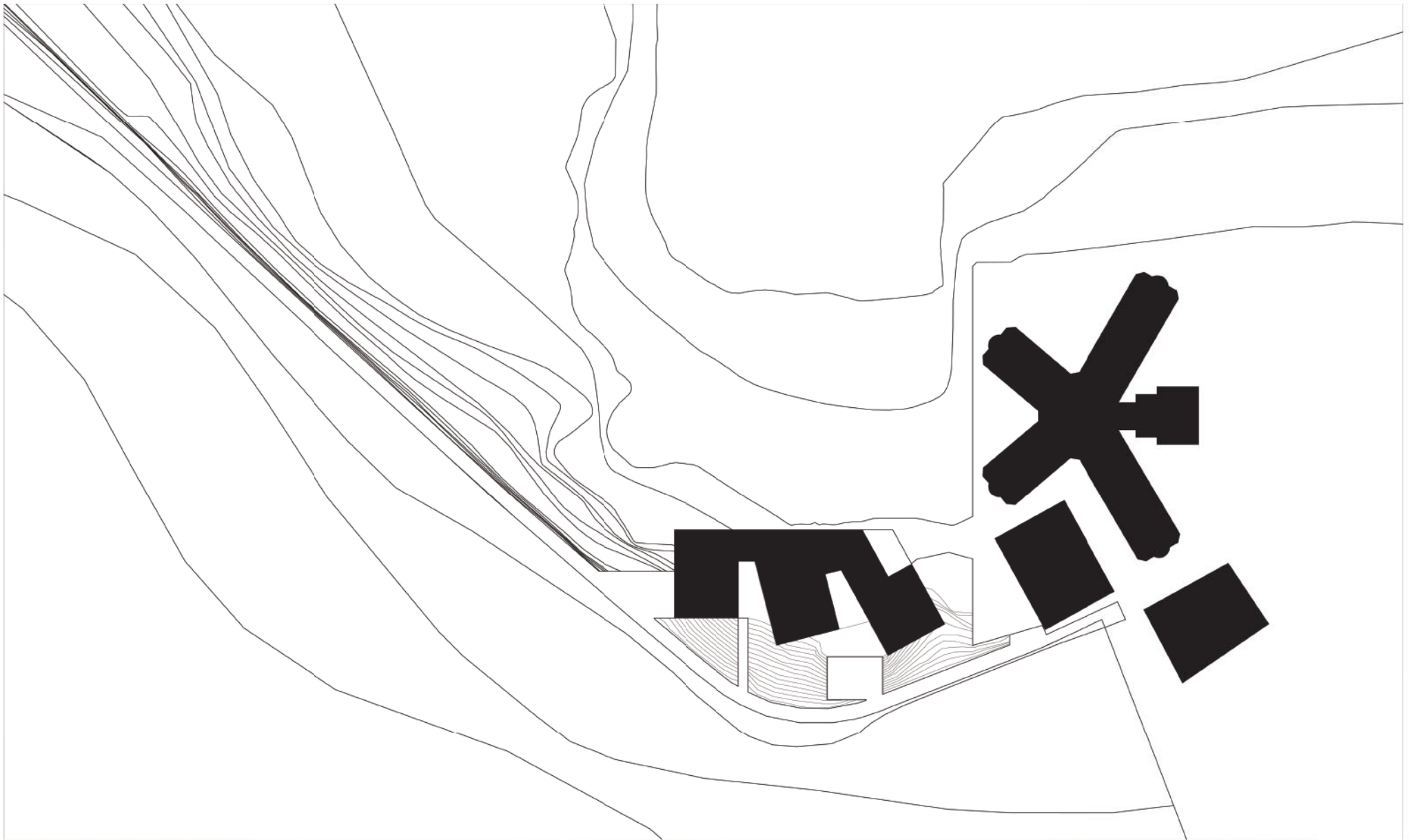
- 1 groene boulevard
- 2 koekerellenpad
- 3 parksite zwembad
- 4 zen-tuin met witte kiezel
- 5 studententuin
- 6 boommassa koekerellenpad op natuurlijke wijze
- 7 entree-patio auditoria
- 8 sportterrein gemeenschapsonderwijs
- 9 parking gemeenschapsonderwijs
- 10 gras



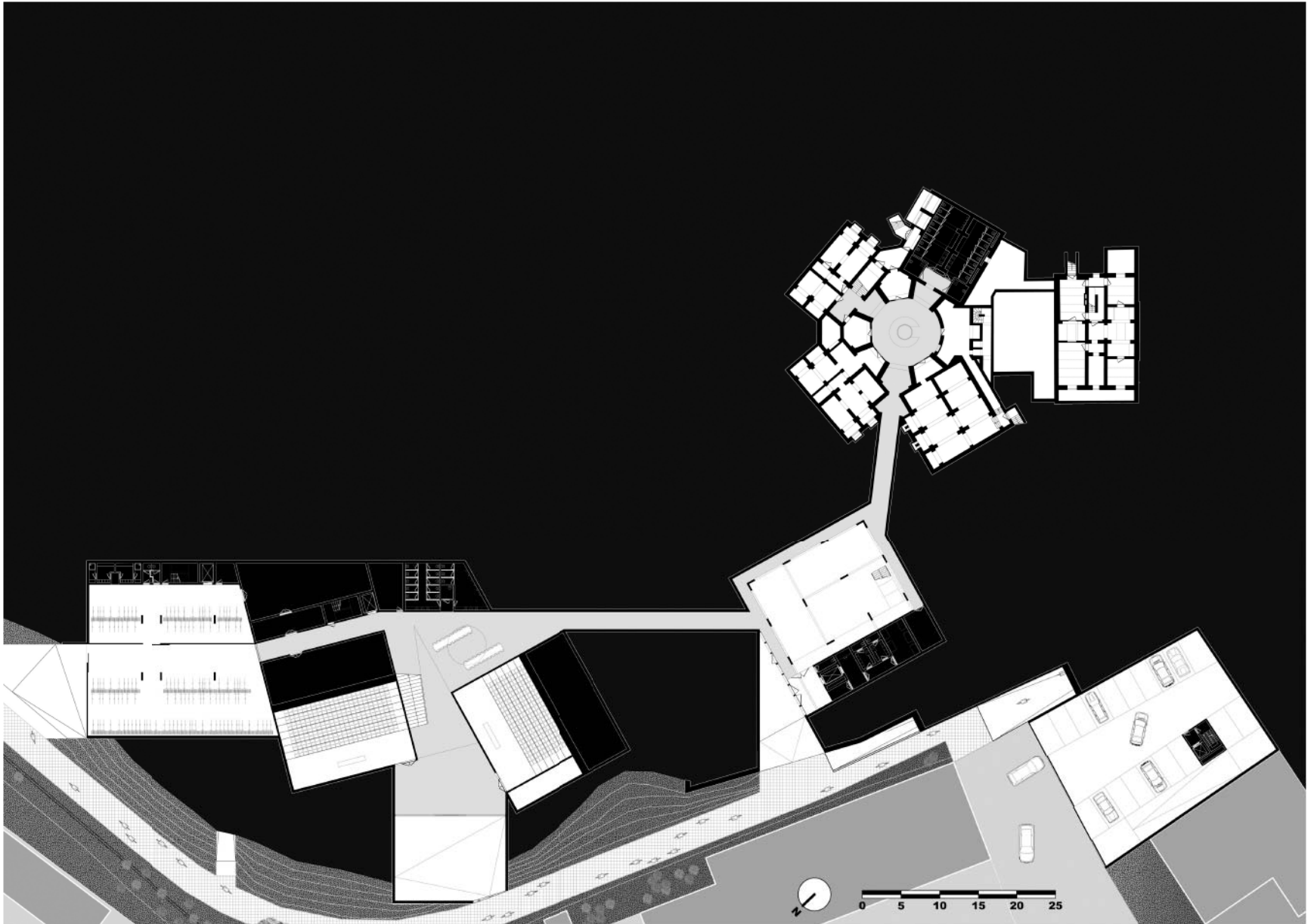
OMZOOMDE PADENSTRUCTUUR IN DEMERVALLEI



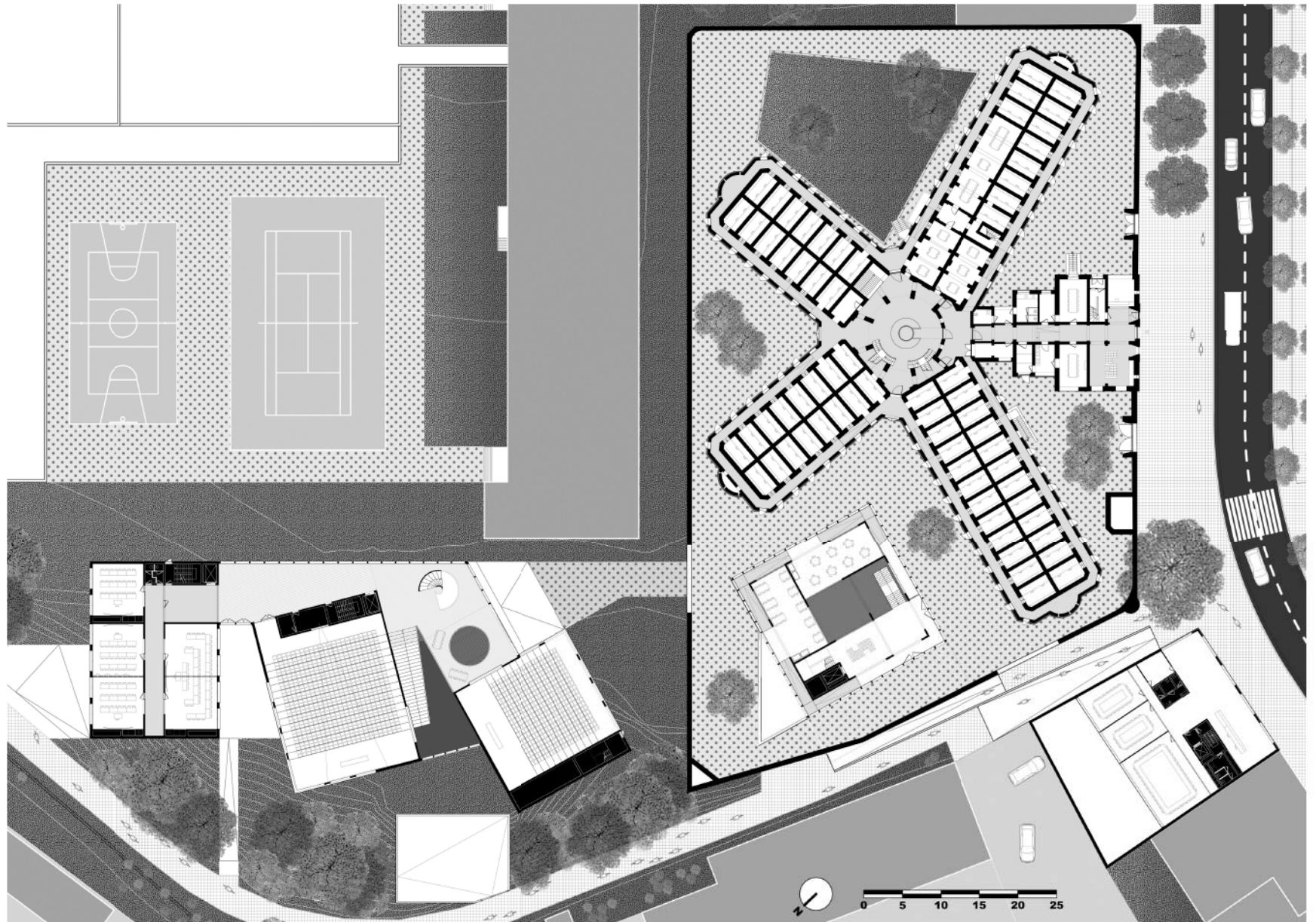
ONTSLUITING



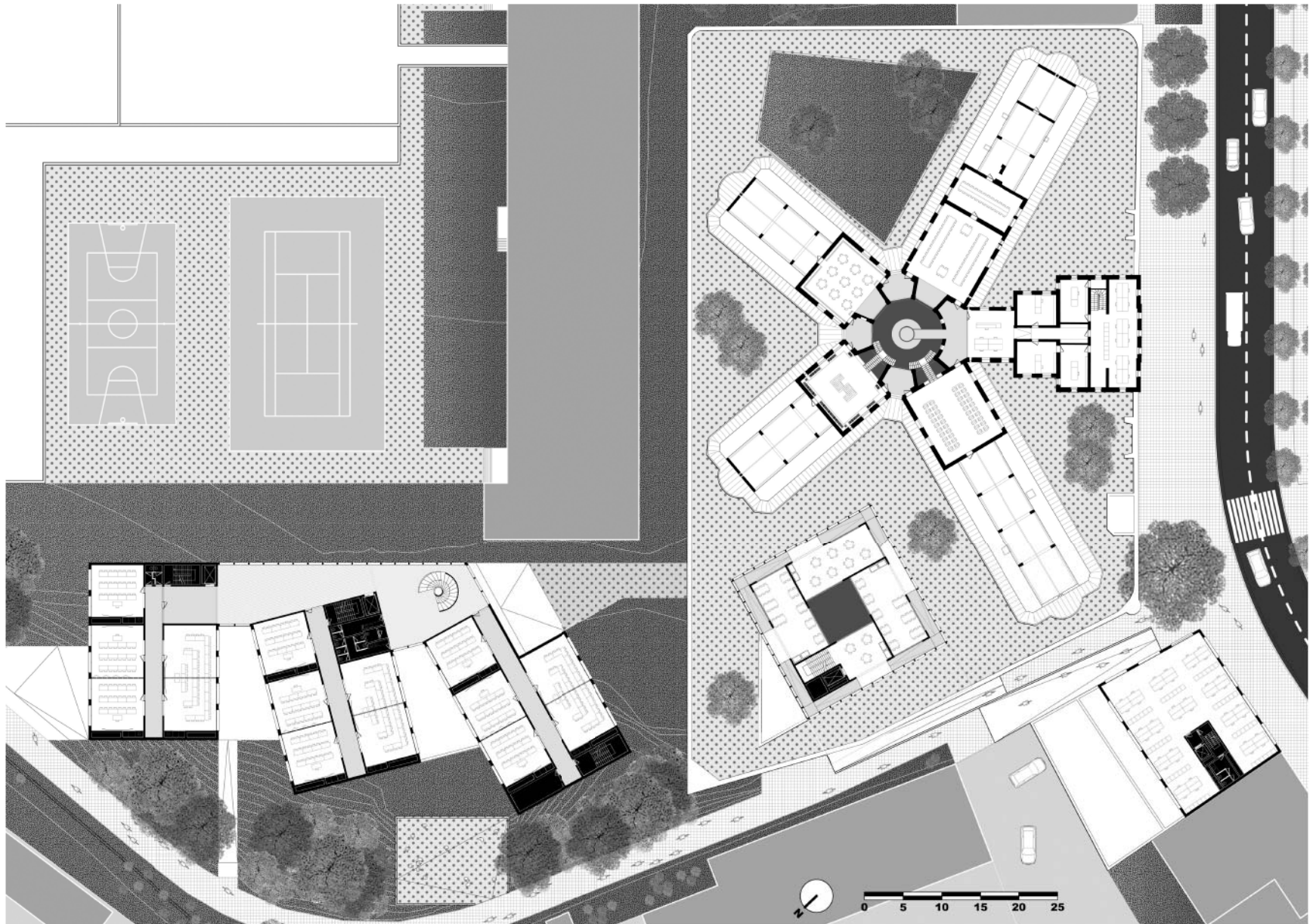
RELIÉF



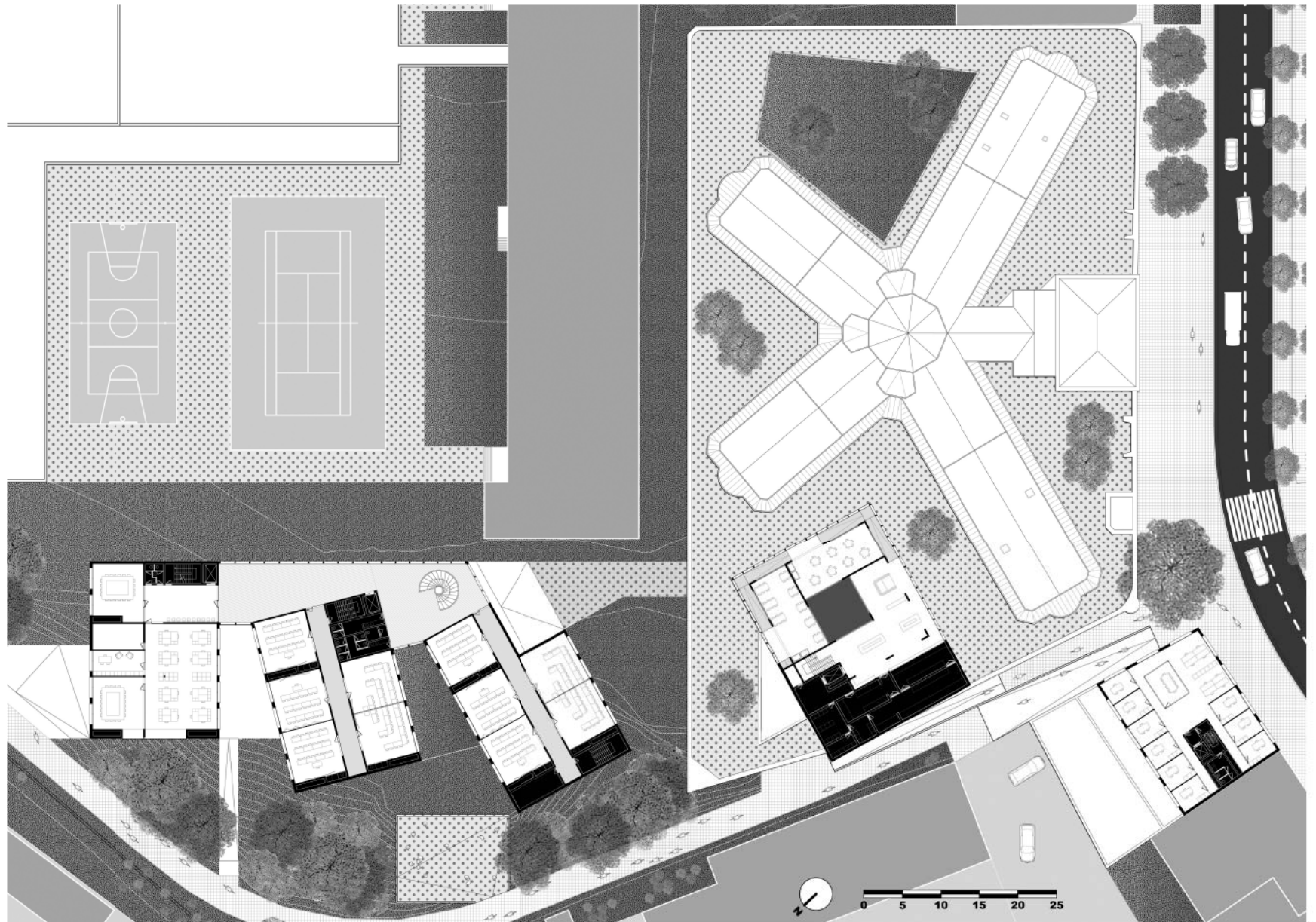
OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT NIVEAU -1



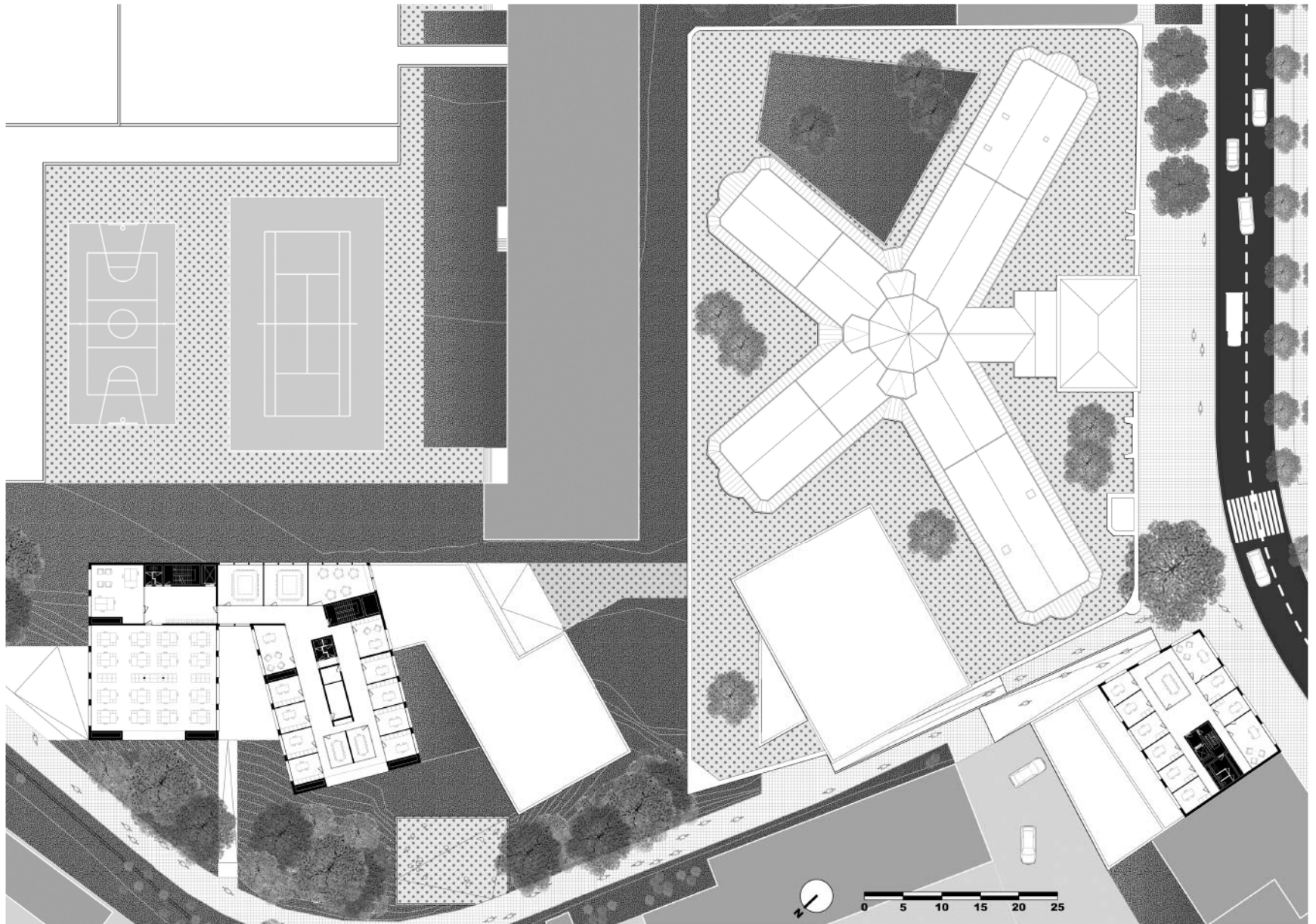
OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT NIVEAU 0



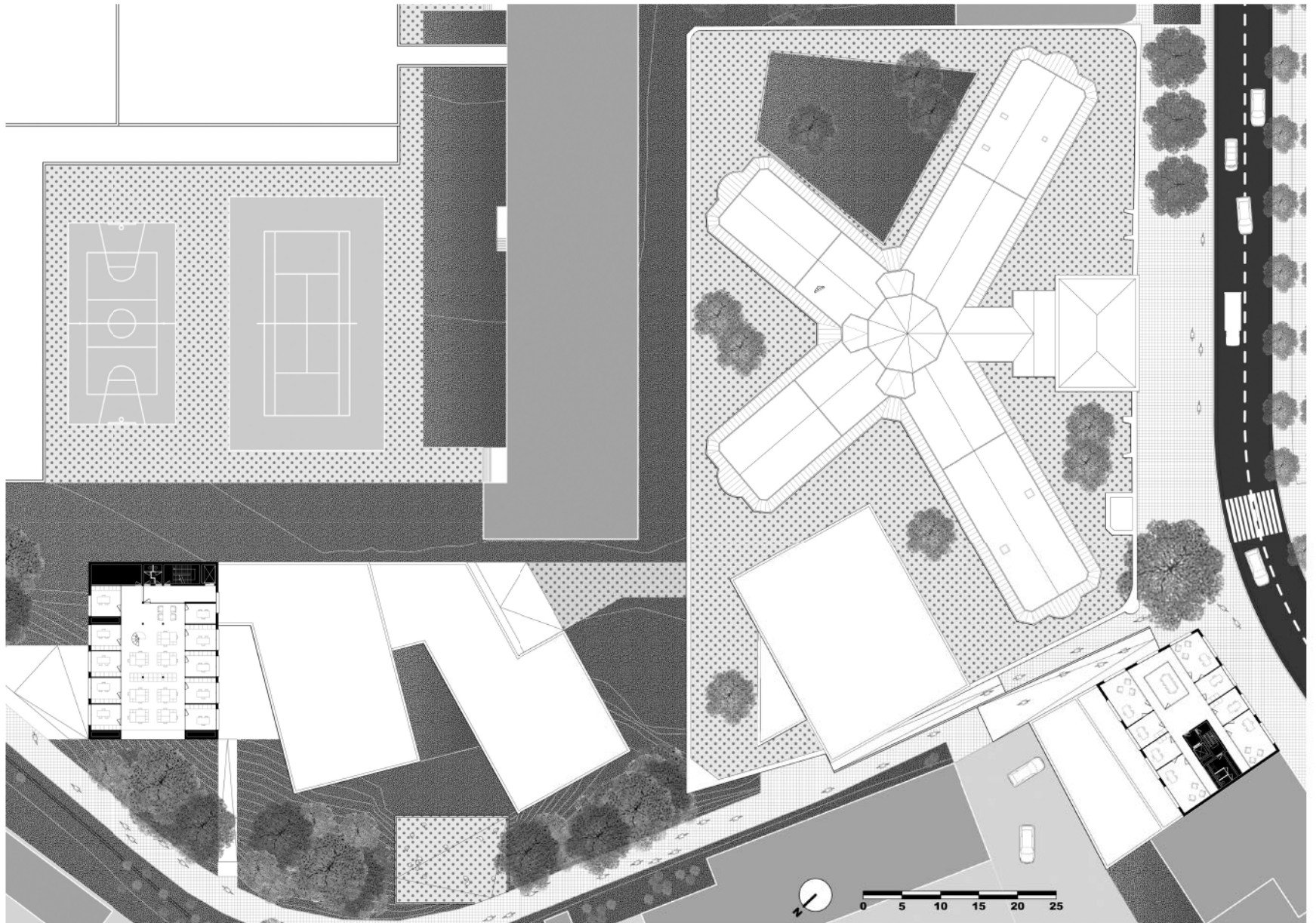
OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT NIVEAU +1



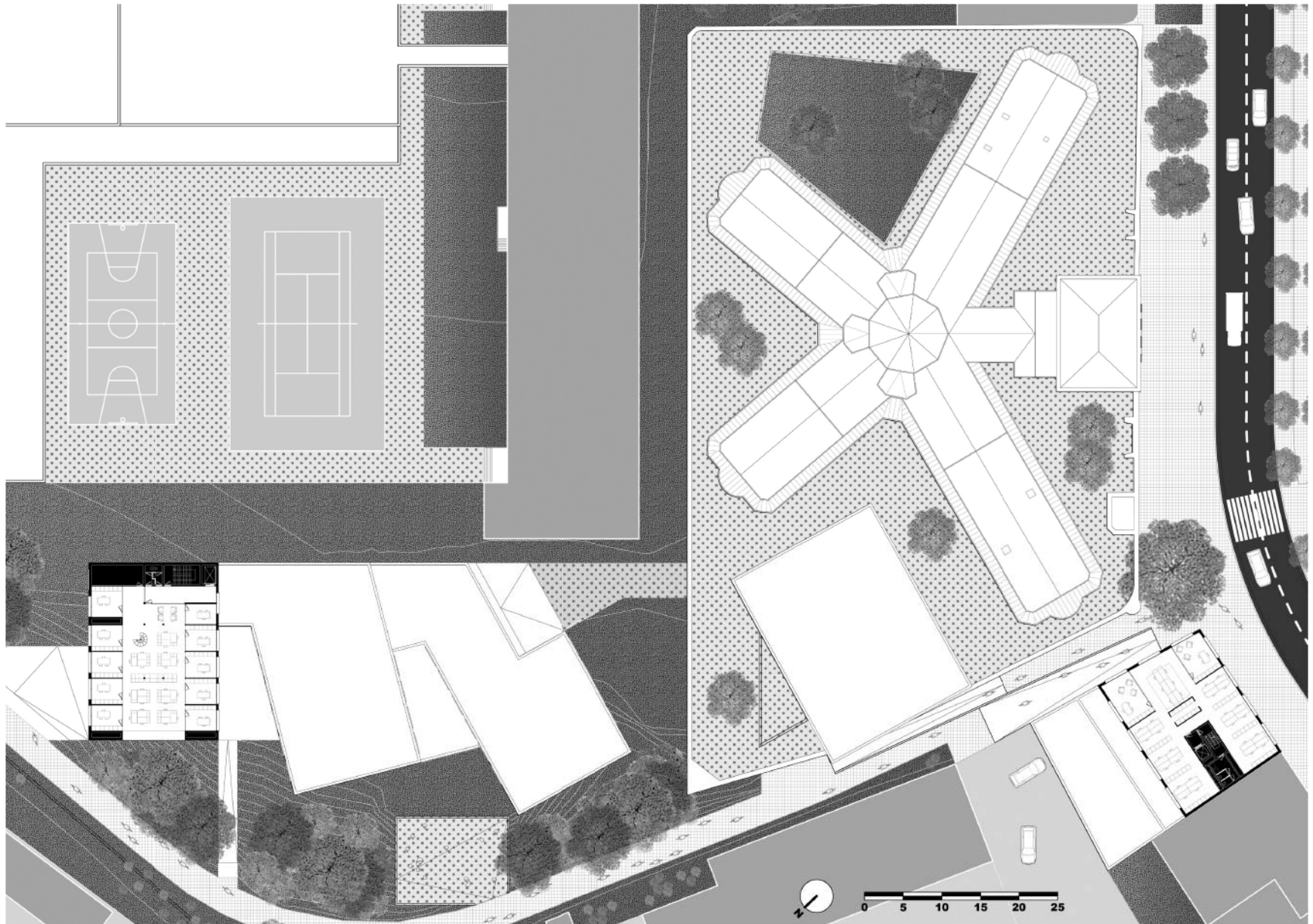
OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT NIVEAU +2



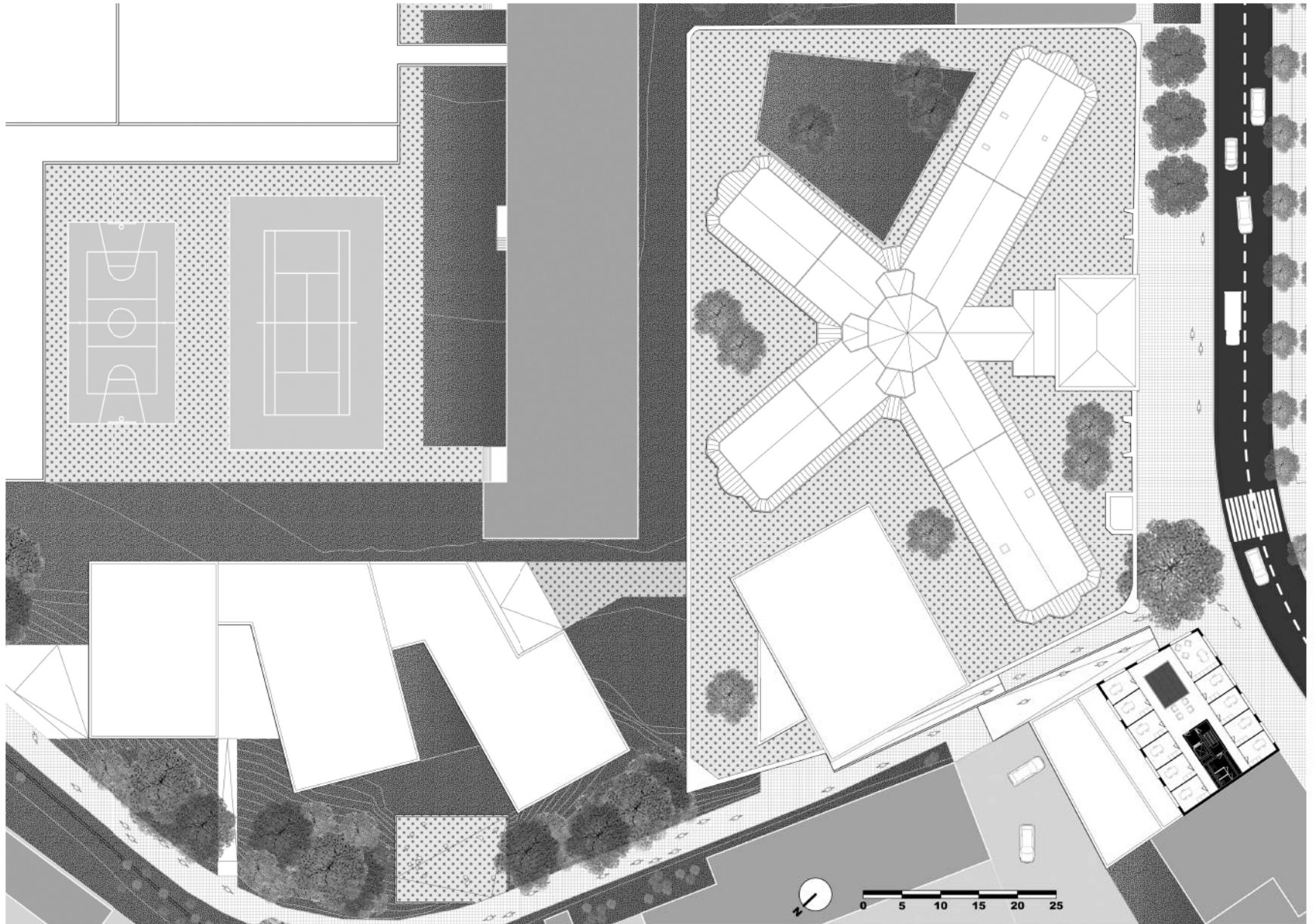
OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT NIVEAU +3



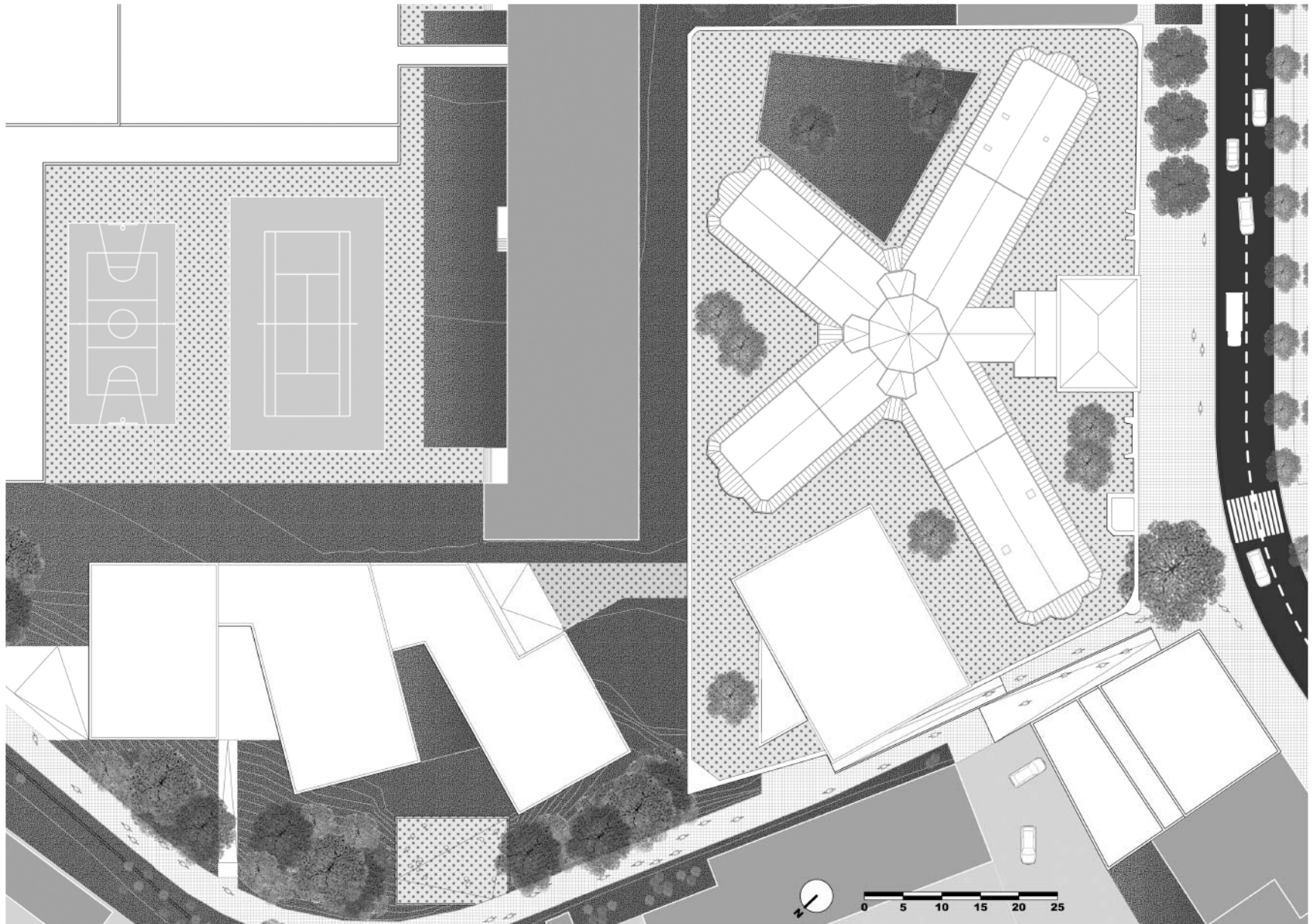
OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT NIVEAU +4



OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT NIVEAU +5



OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT NIVEAU +6



OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT DAKNIVEAU



OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT WESTGEVEL KOEKERELLENPAD



OVERZICHT STADSCAMPUS OOSTGEVEL MARTELARENLAAN



OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT ZUIDGEVEL



OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT WESTGEVEL KOEKERELLENPAD



OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT TERREINSNEDE



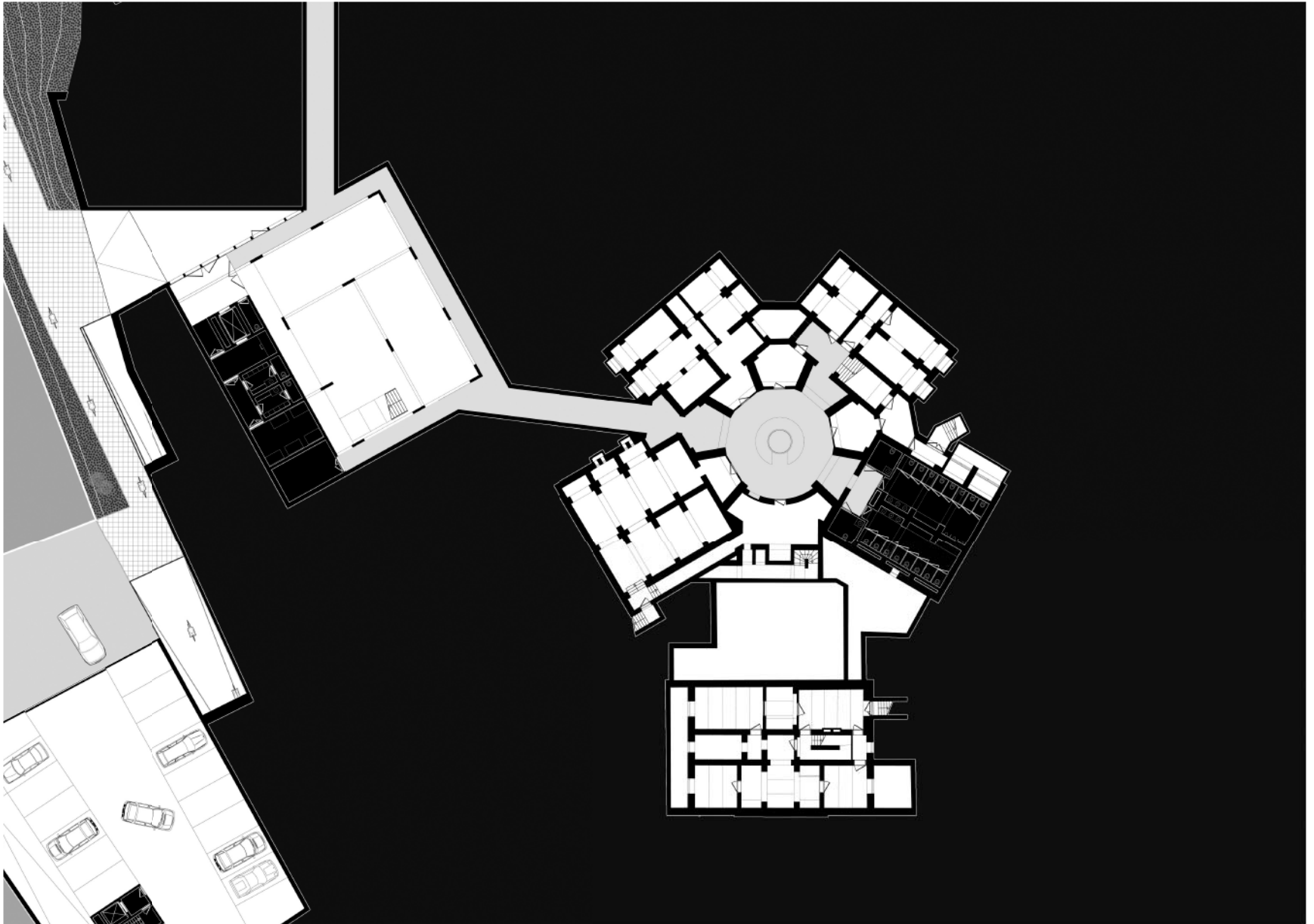
OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT TERREINSNEDE



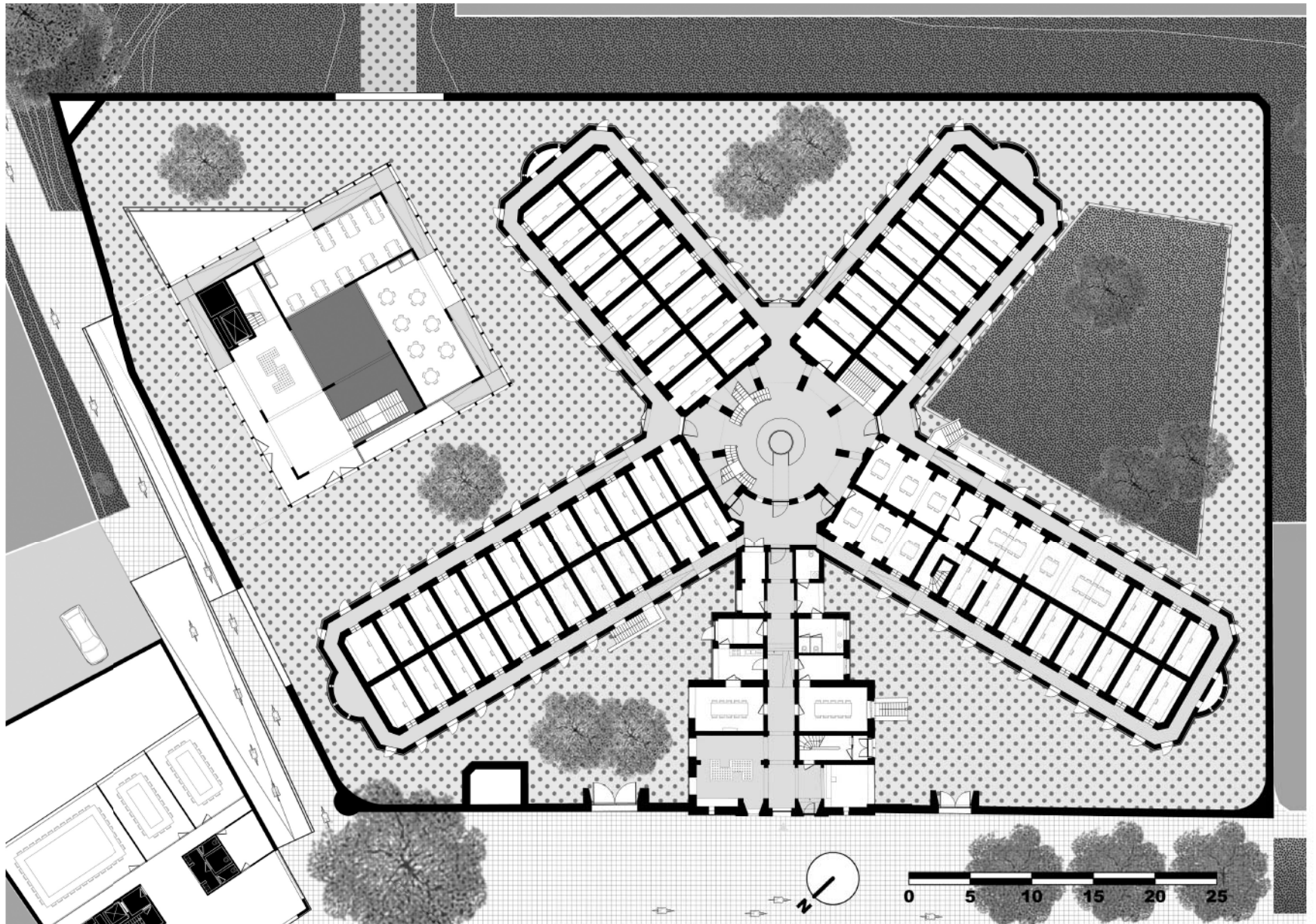
OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT TERREINSNEDE



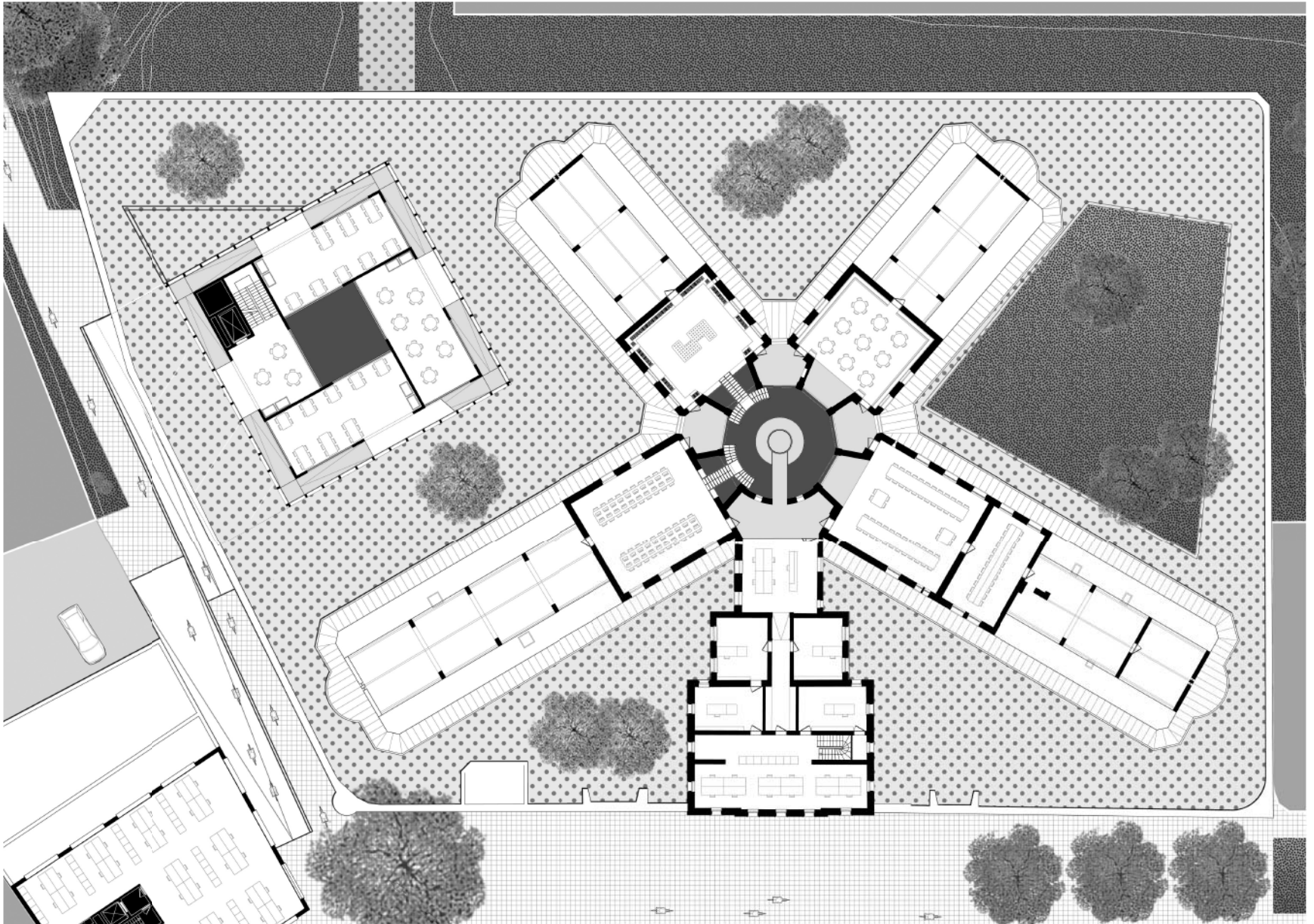
OVERZICHT STADSCAMPUS UHASSELT TERREINSNEDE



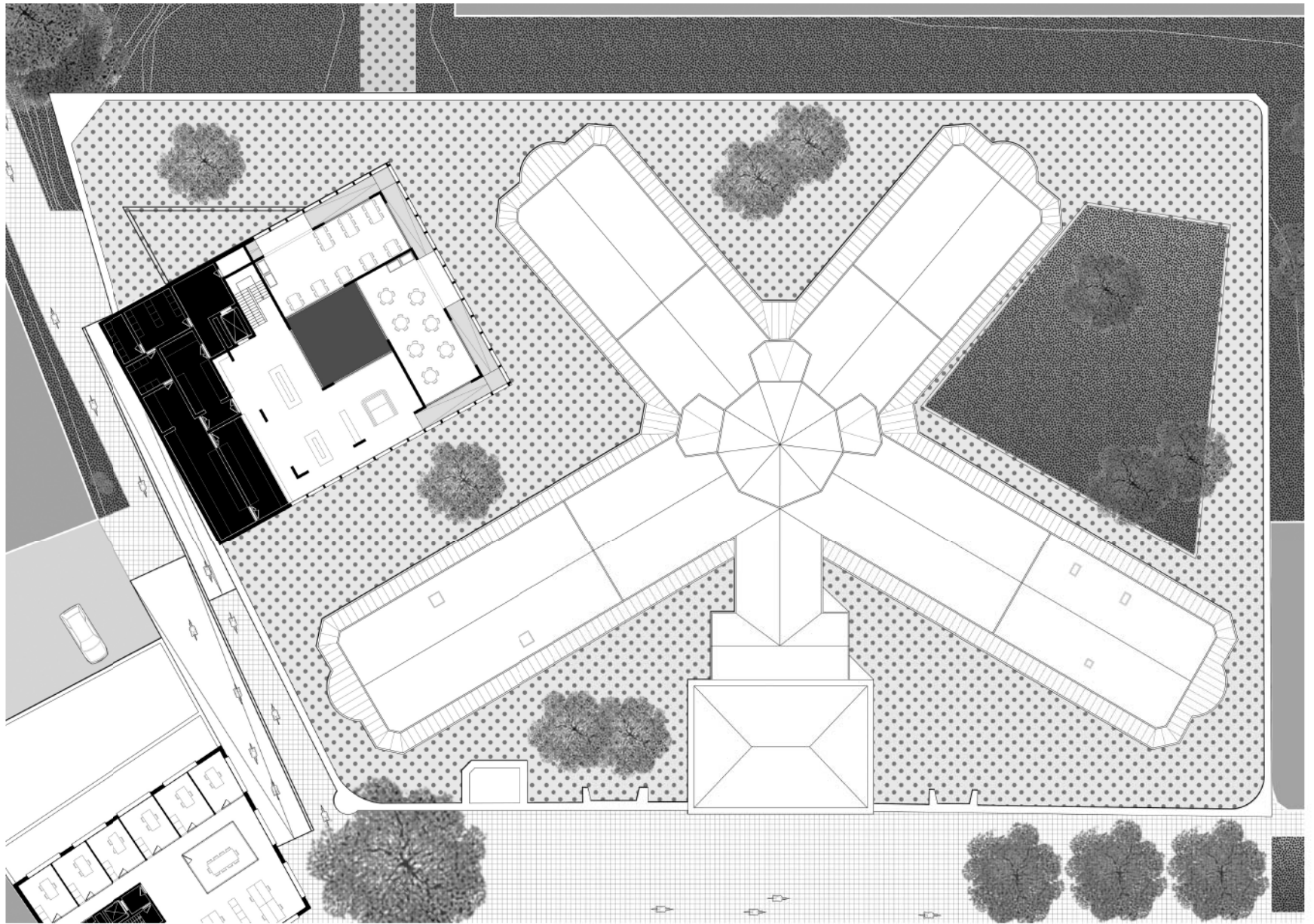
OUDE GEVANGENIS NIVEAU -1



OUDE GEVANGENIS NIVEAU 0



OUDE GEVANGENIS NIVEAU +1



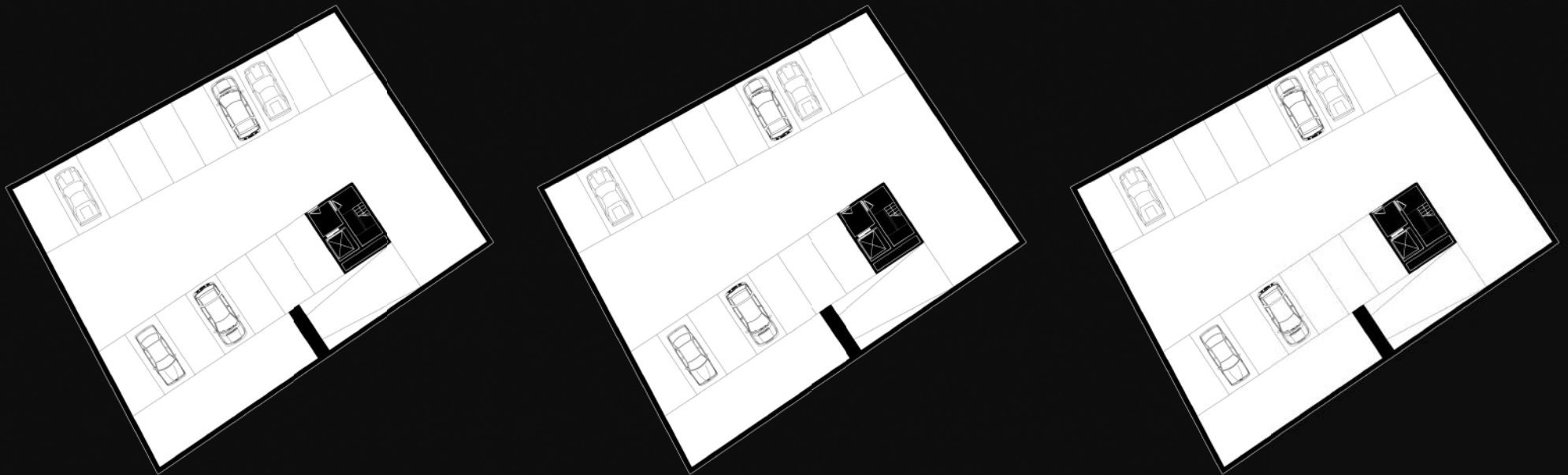
OUDE GEVANGENIS DAKNIVEAU



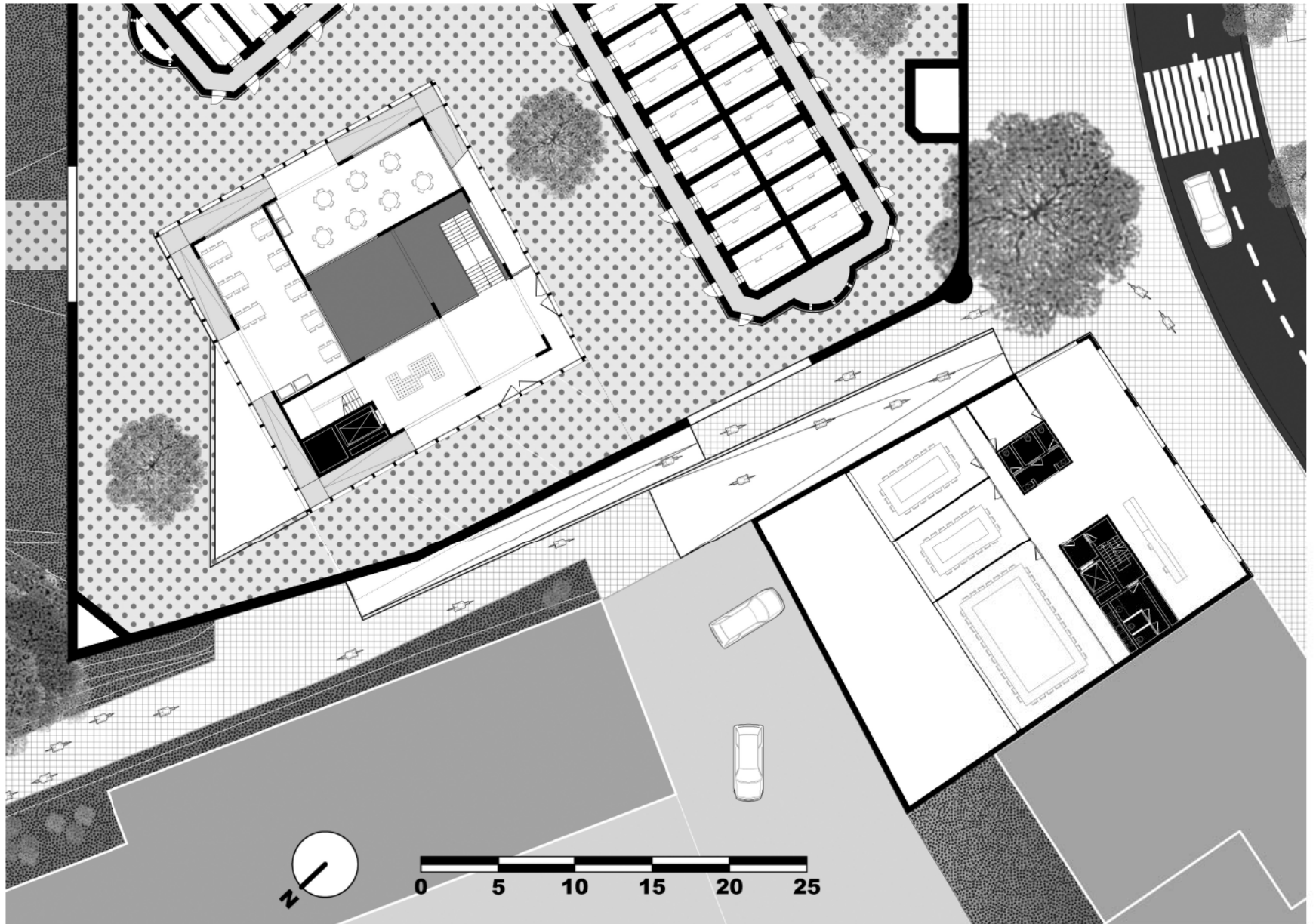
OUDE GEVANGENIS SNEDE KOEPENZAAL



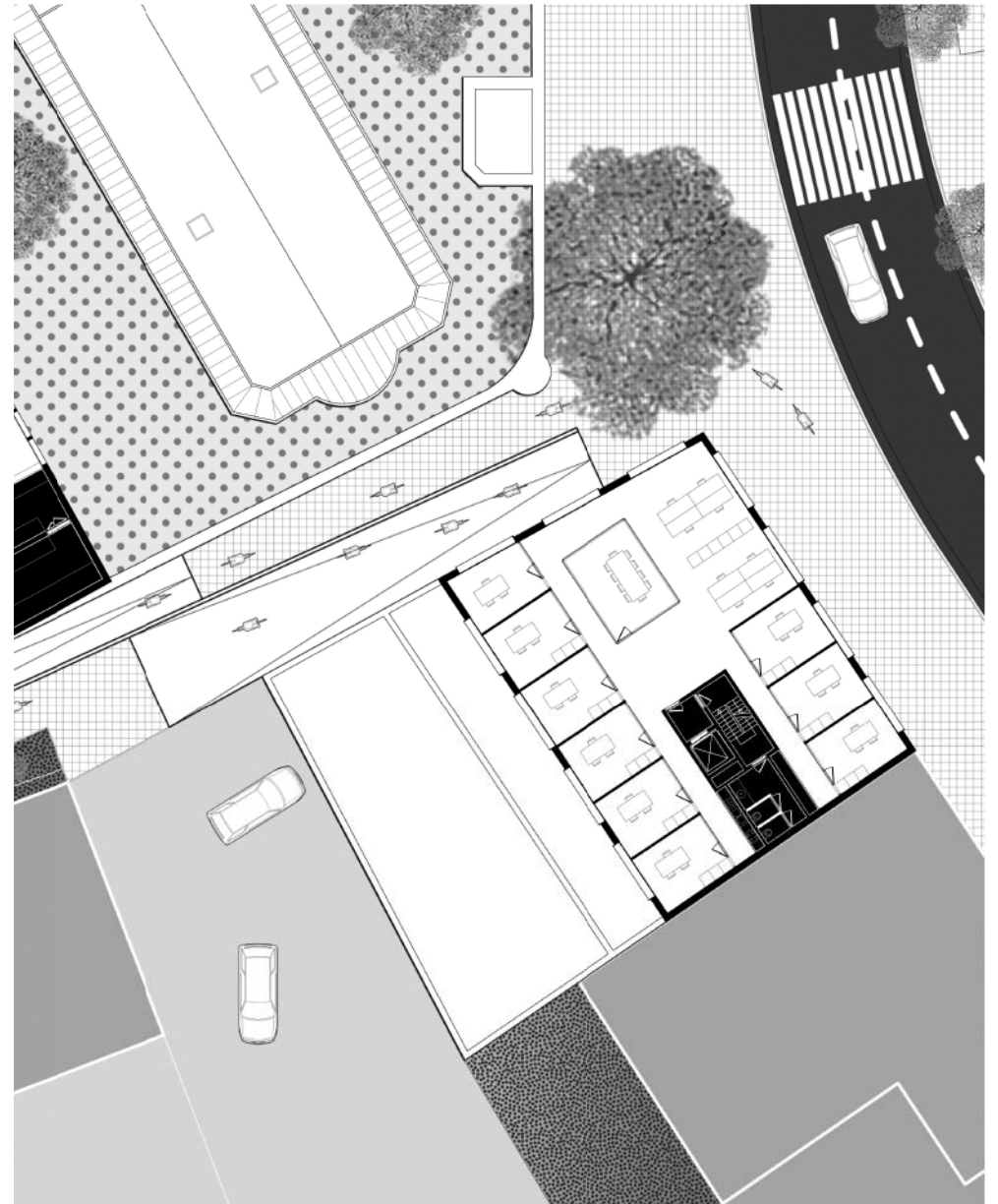
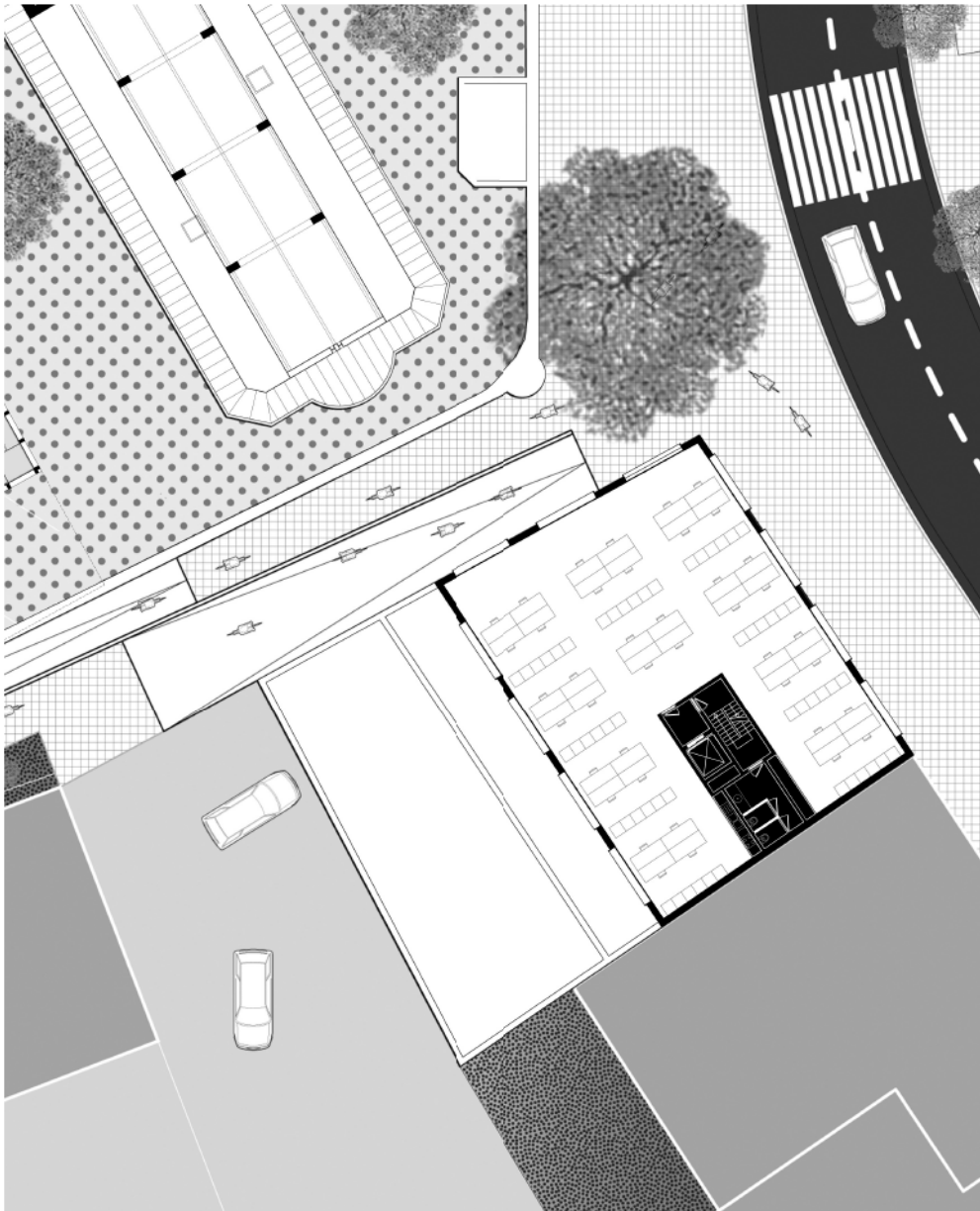
OUDE GEVANGENIS SNEDE INKOMGEBOUW & KOEPELZAAL



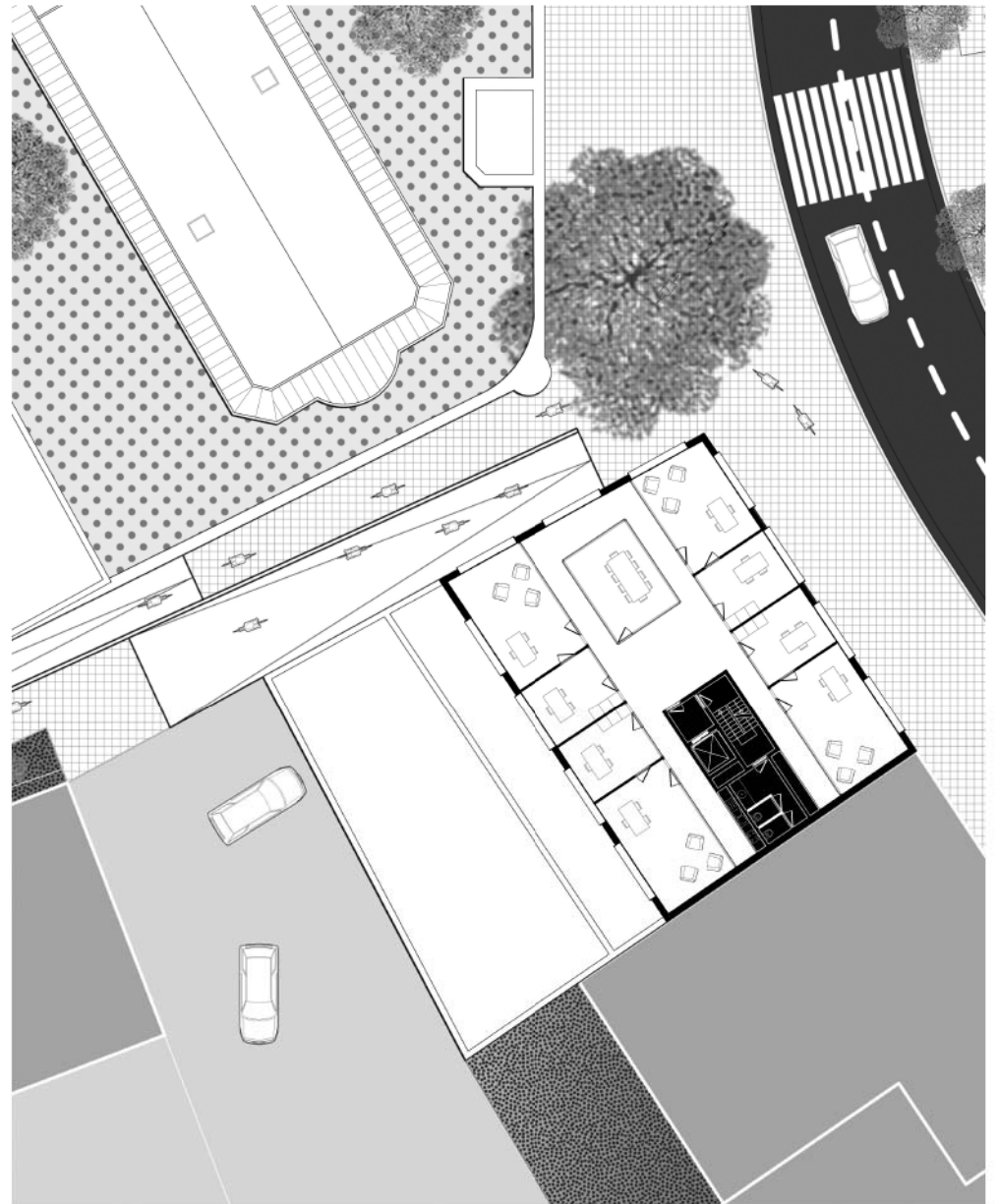
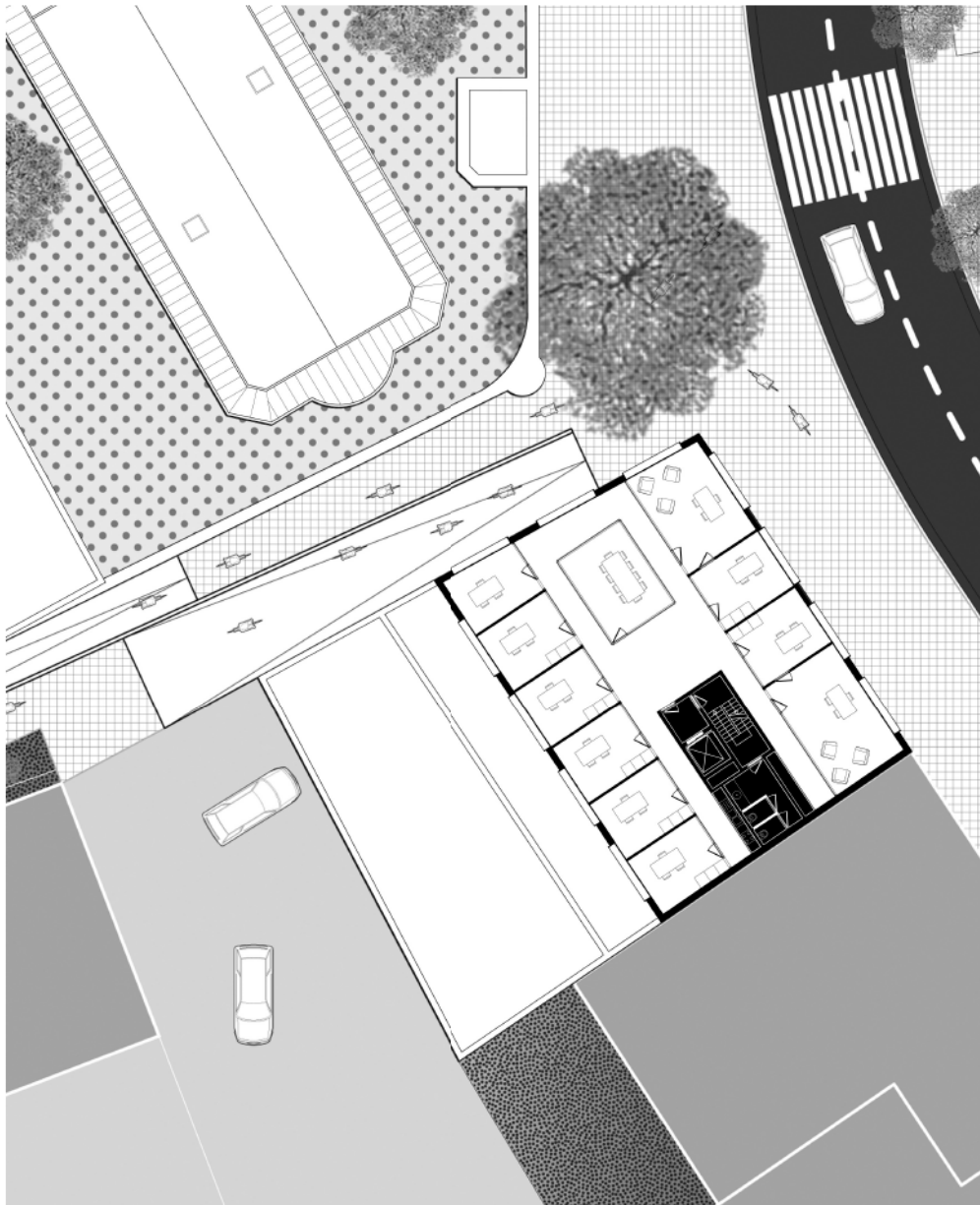
PARKING RECTORAAT NIVEAU -1 / -2 / -3



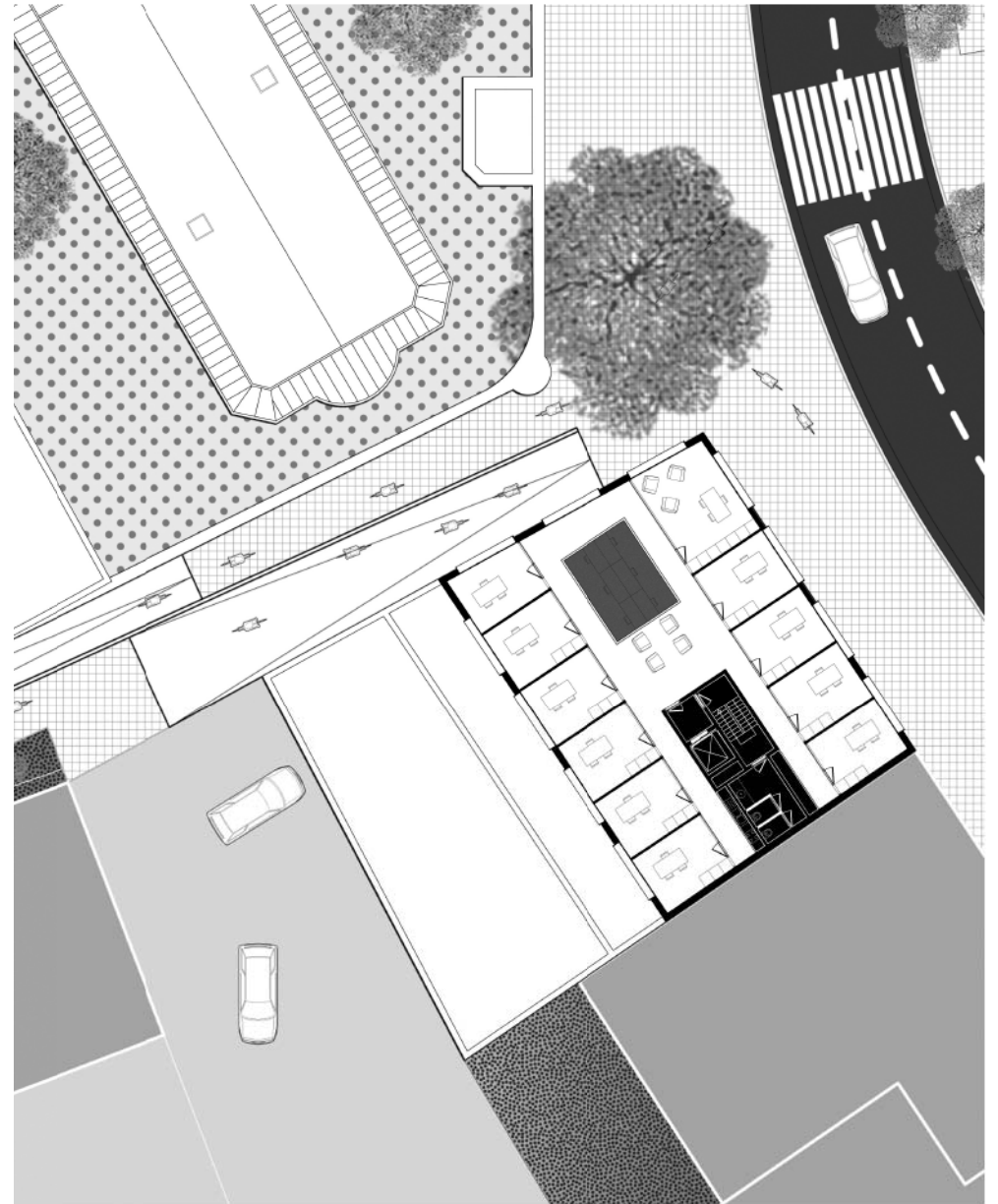
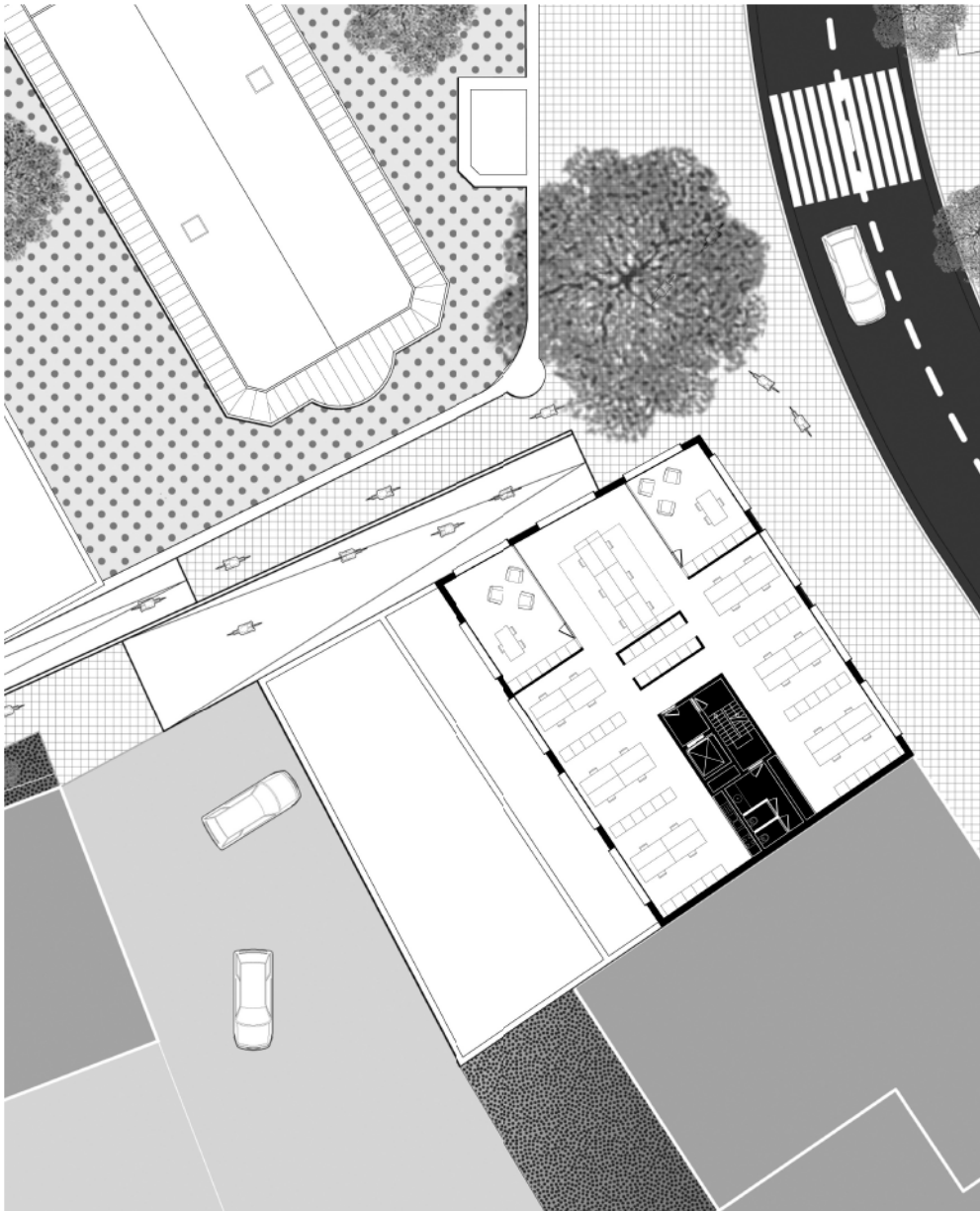
RECTORAAT NIVEAU 0



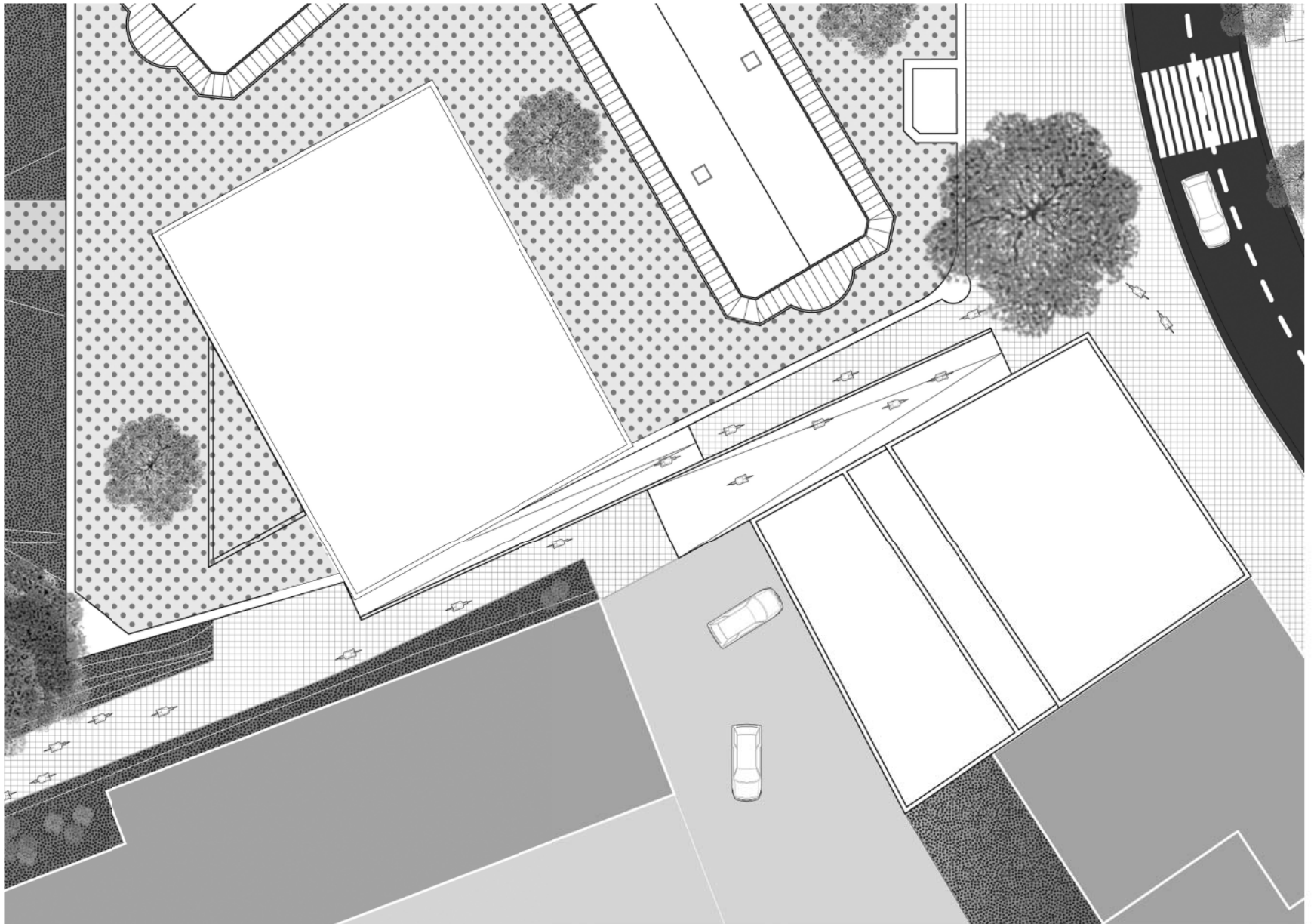
RECTORAAT NIVEAU +1 / +2



RECTORAAT NIVEAU +3 / +4



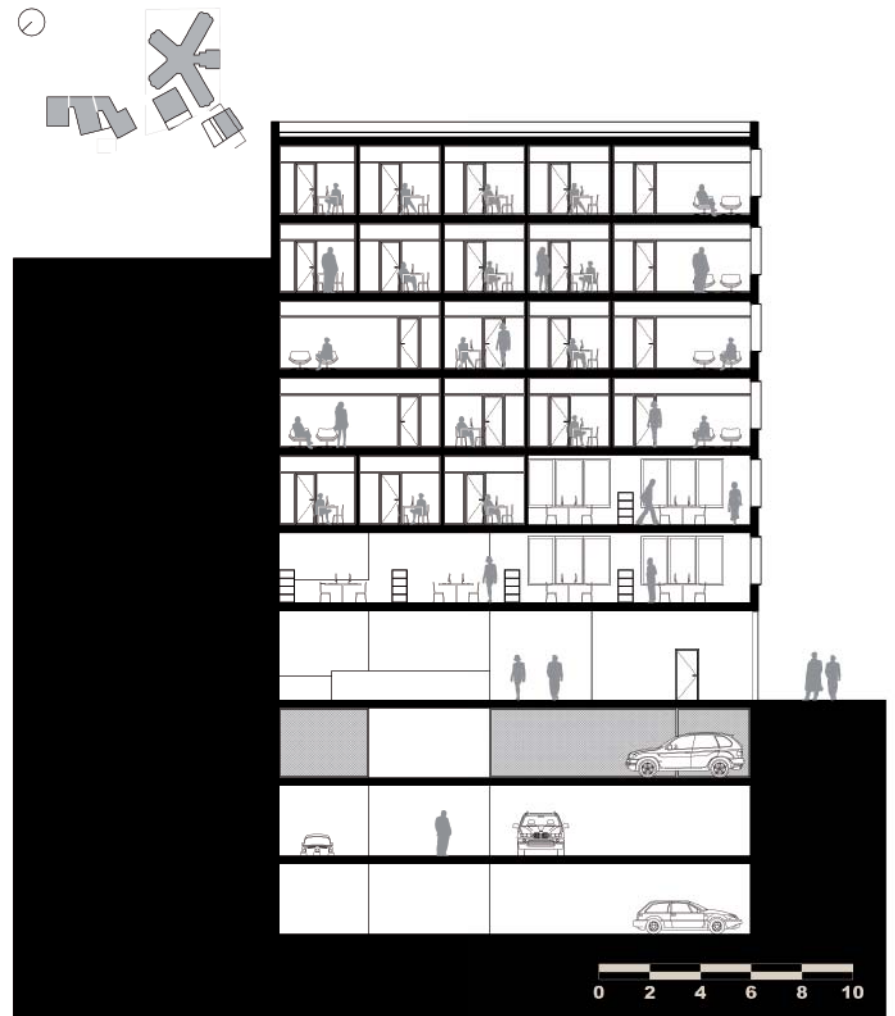
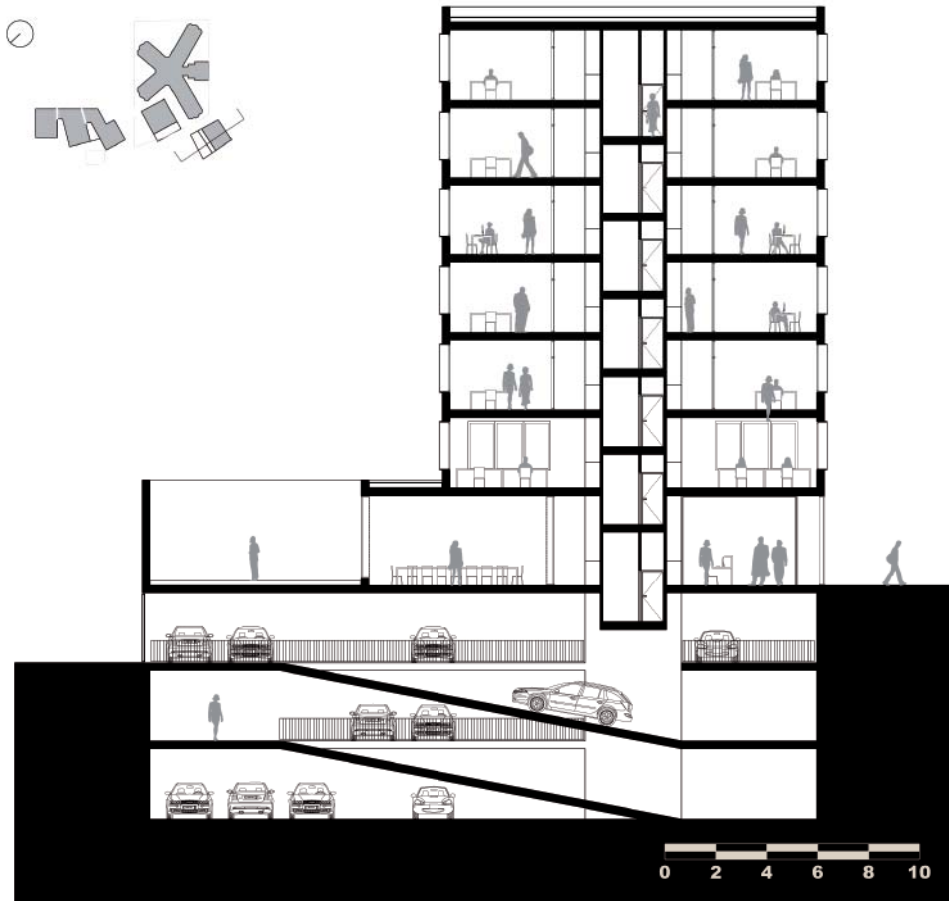
RECTORAAT NIVEAU +5 / +6



RECTORAAT DAKNIVEAU



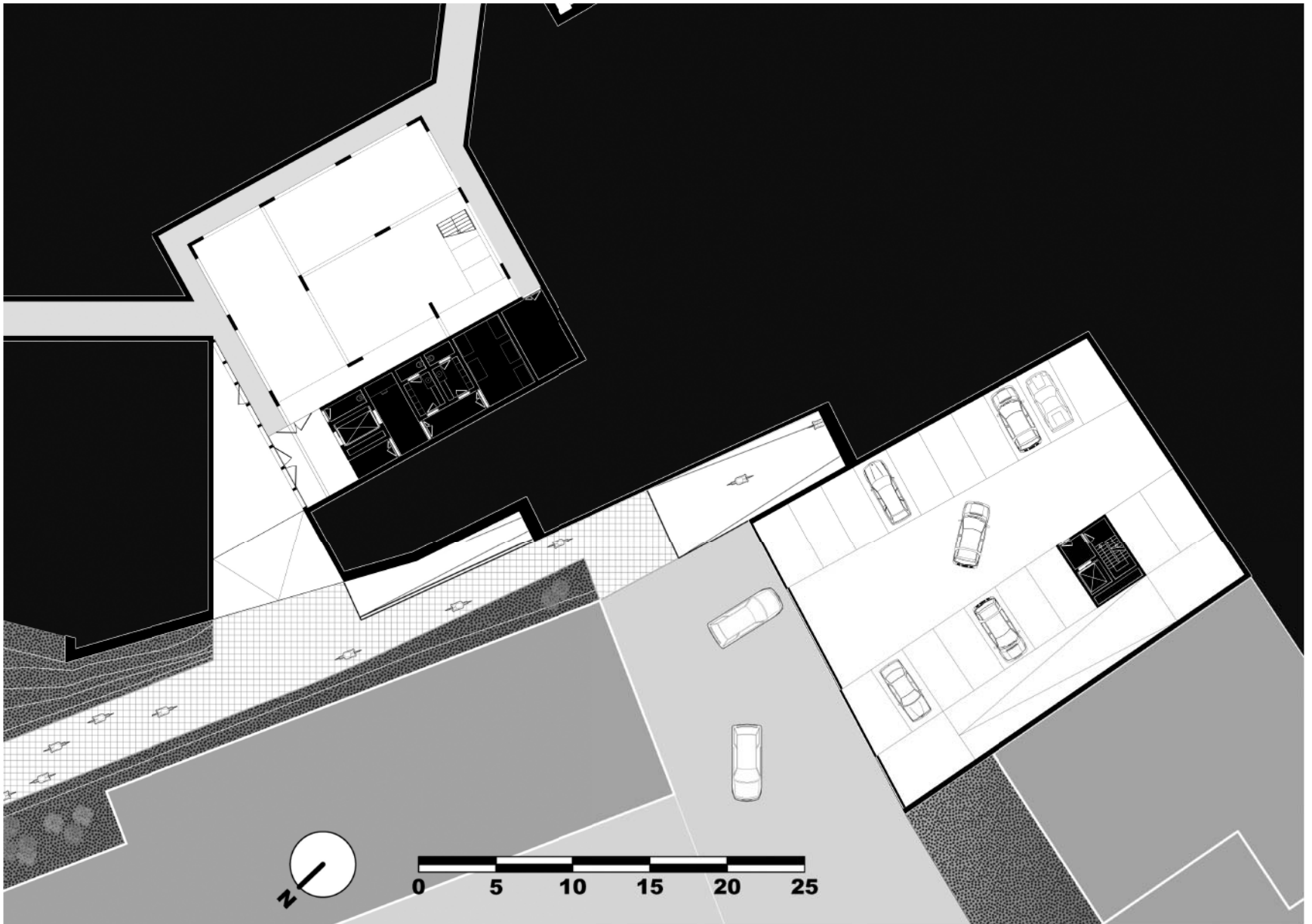
RECTORAAT ZUIDGEVEL



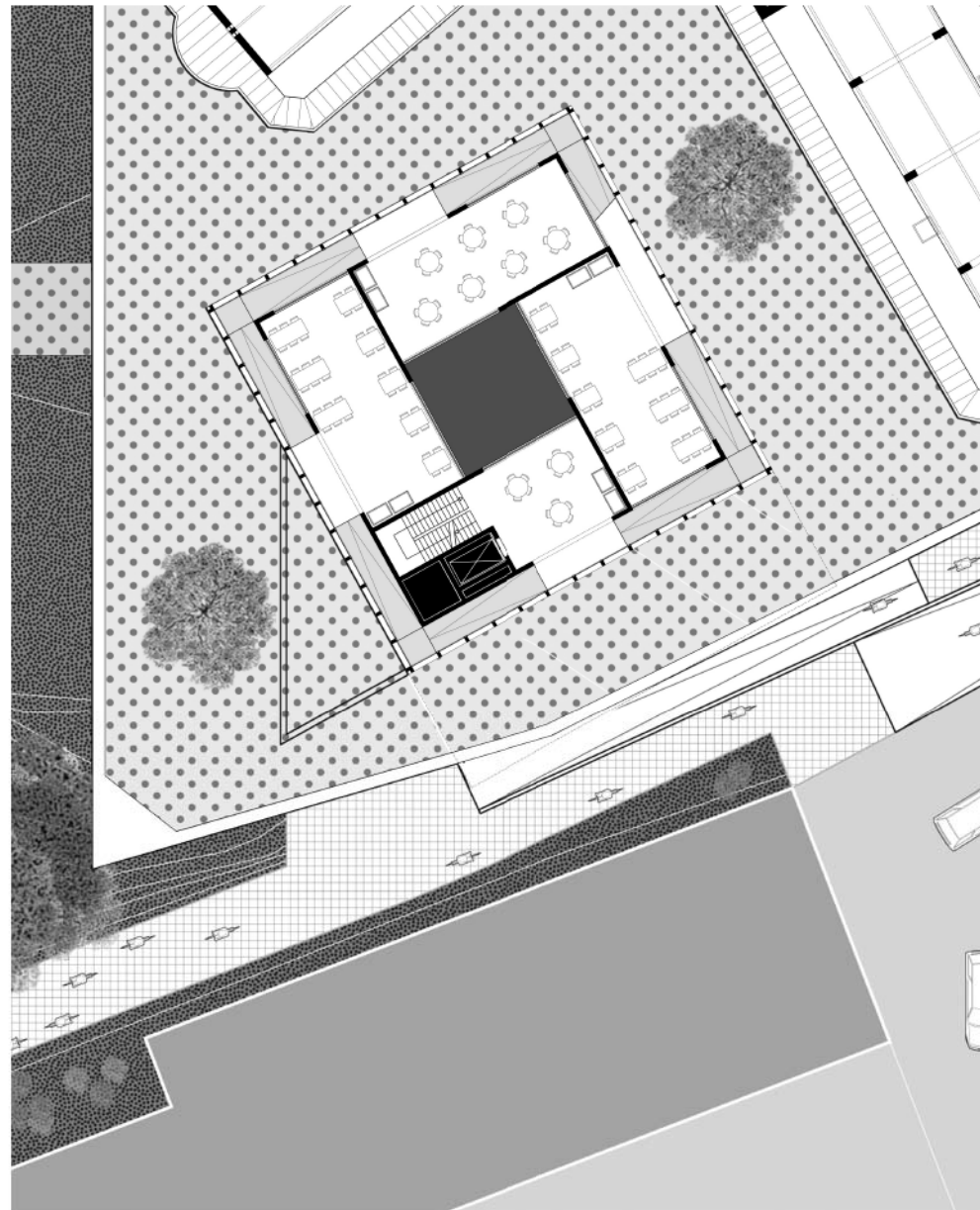
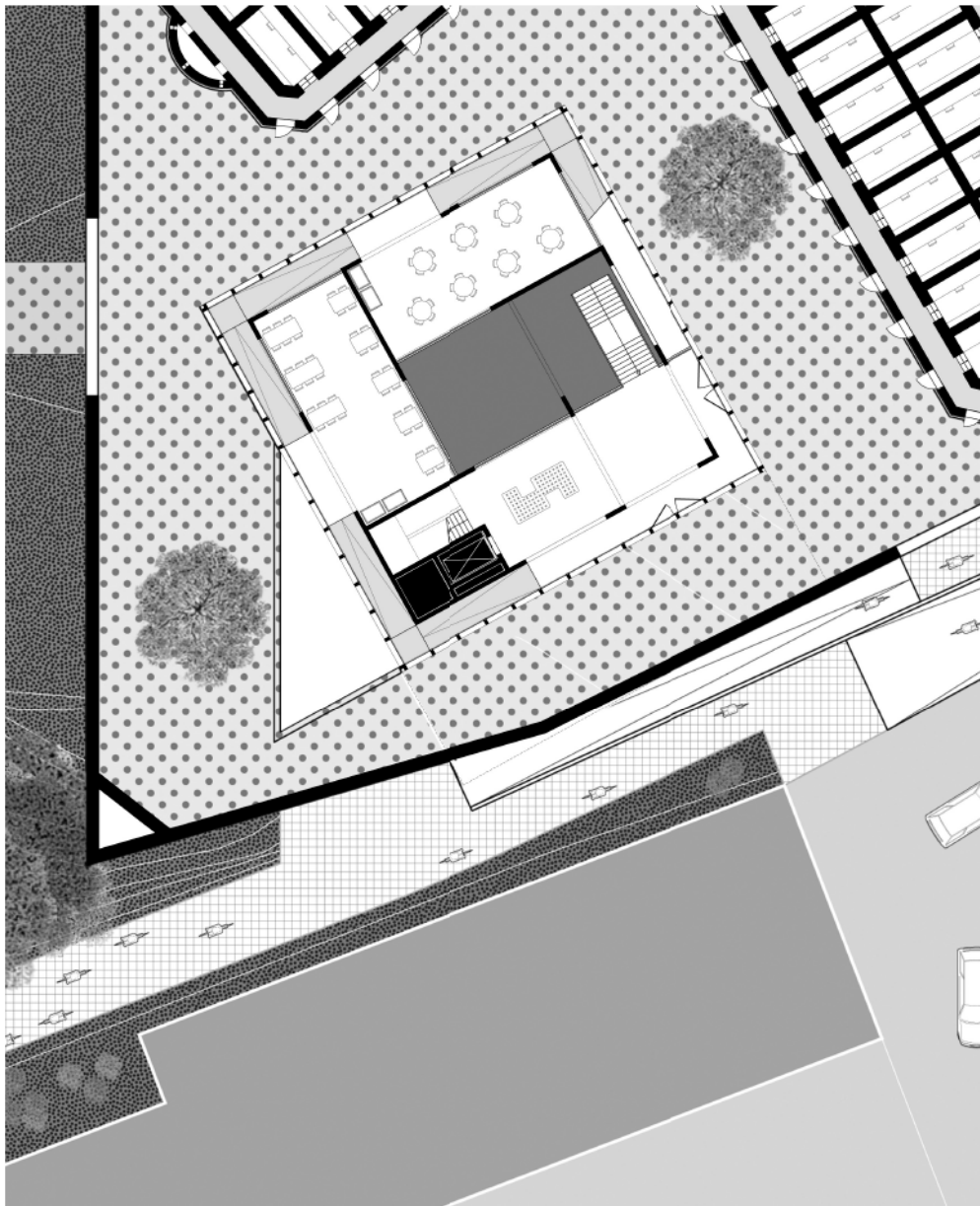
RECTORAAT SNEDES



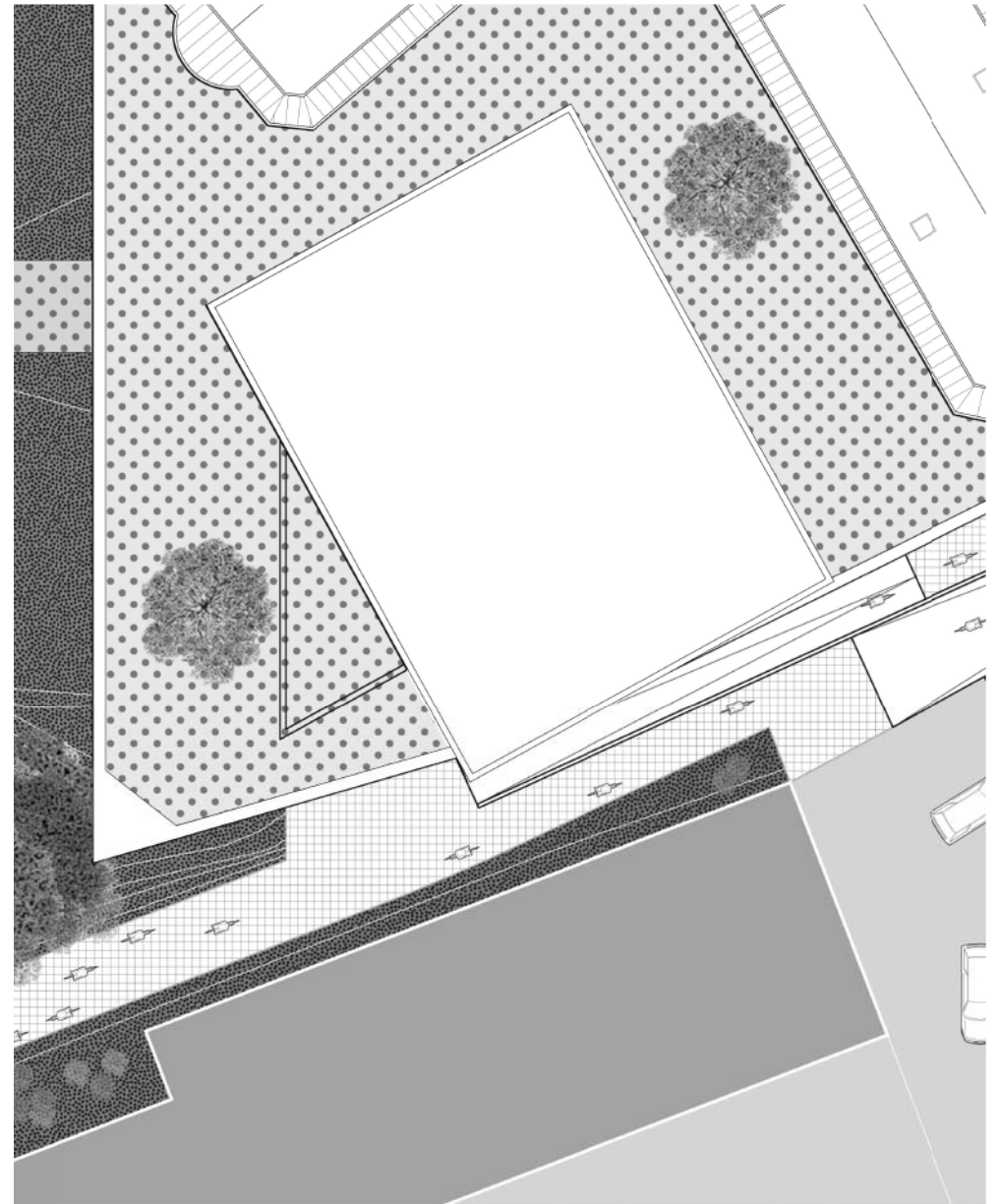
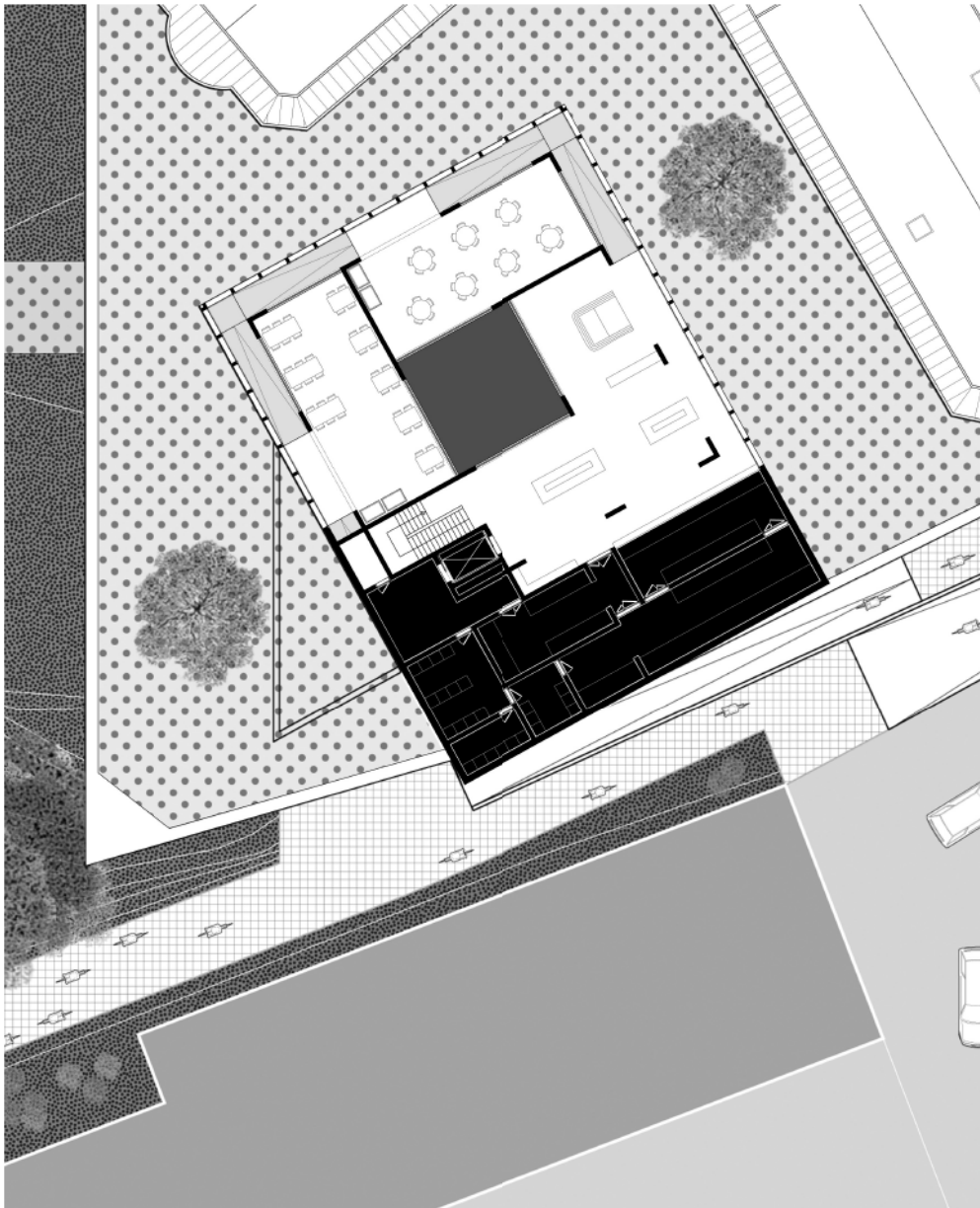




CAFETARIA NIVEAU -1



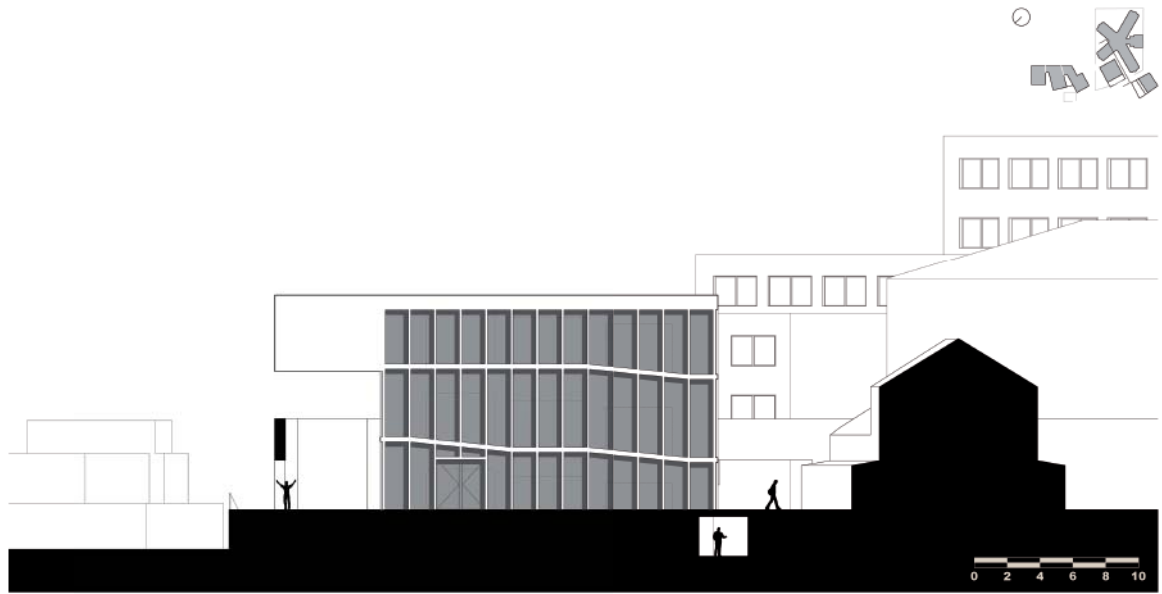
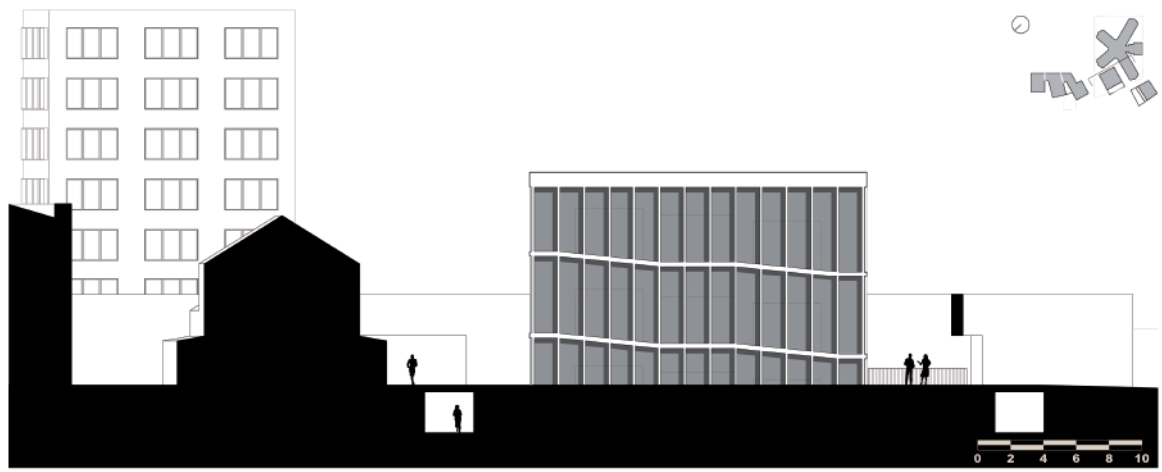
CAFETARIA NIVEAU 0 / +1



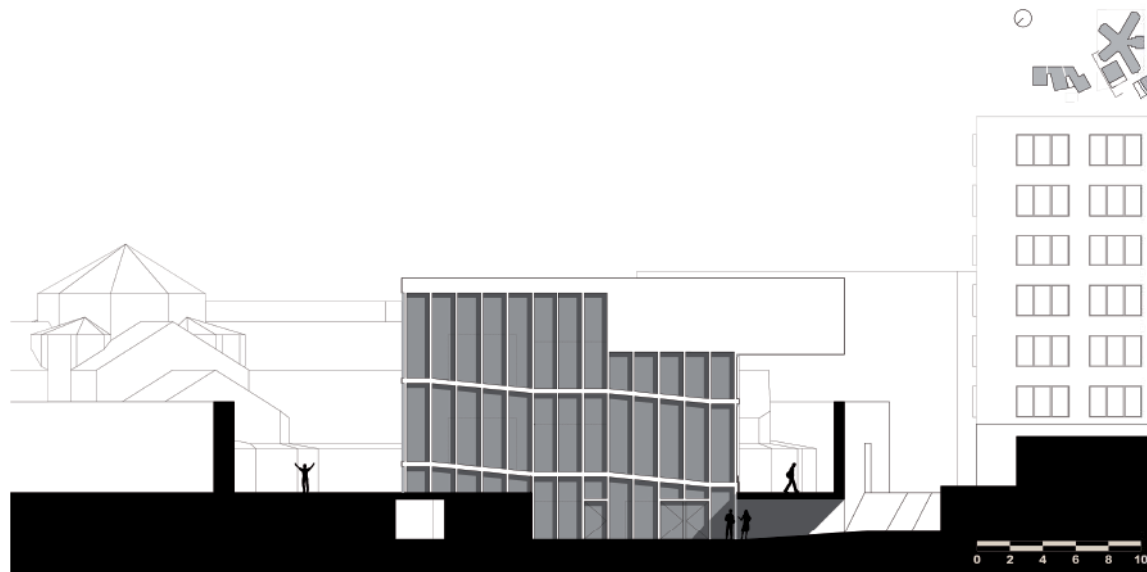
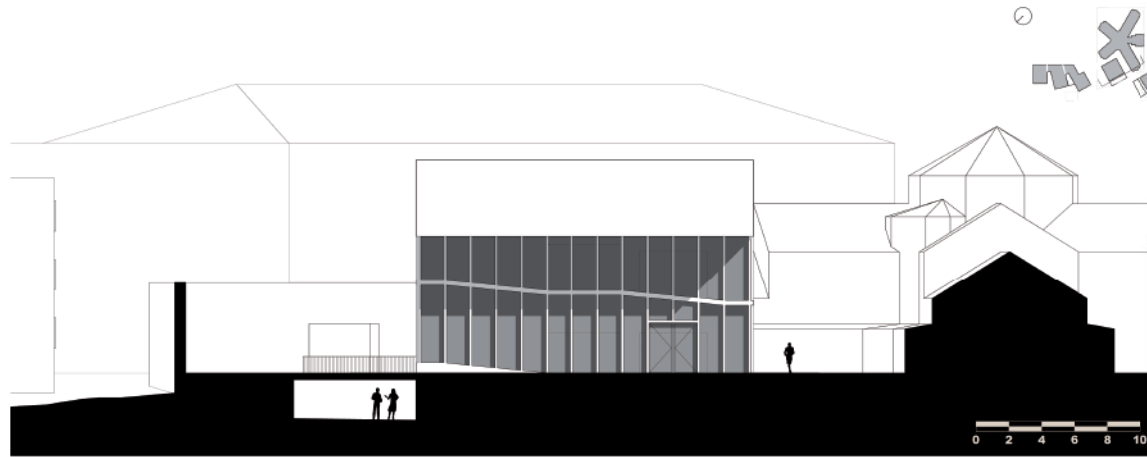
CAFETARIA NIVEAU +2 / DAK



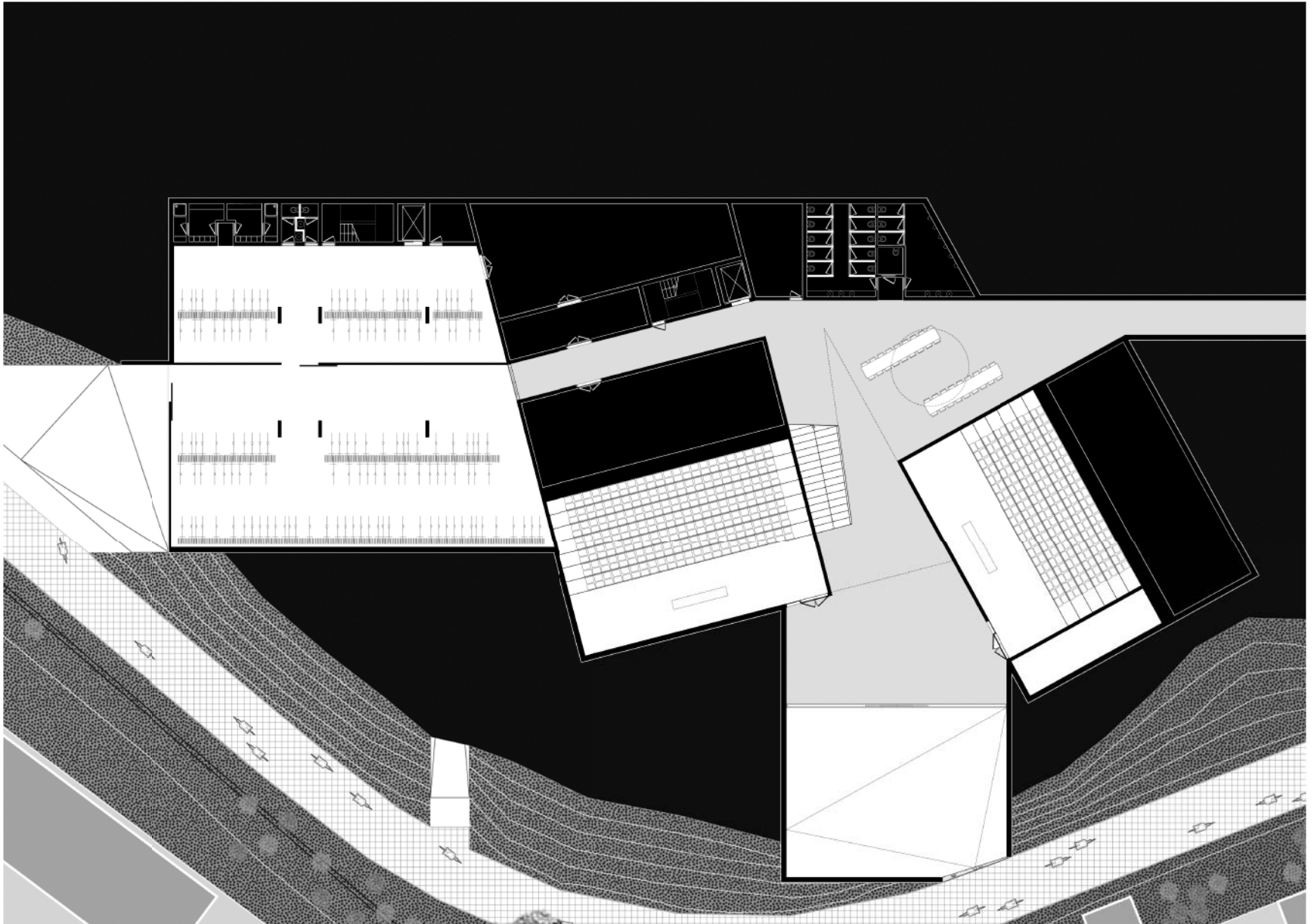
CAFETARIA WESTGEVEL



CAFETARIA ZUID / OOSTGEVEL



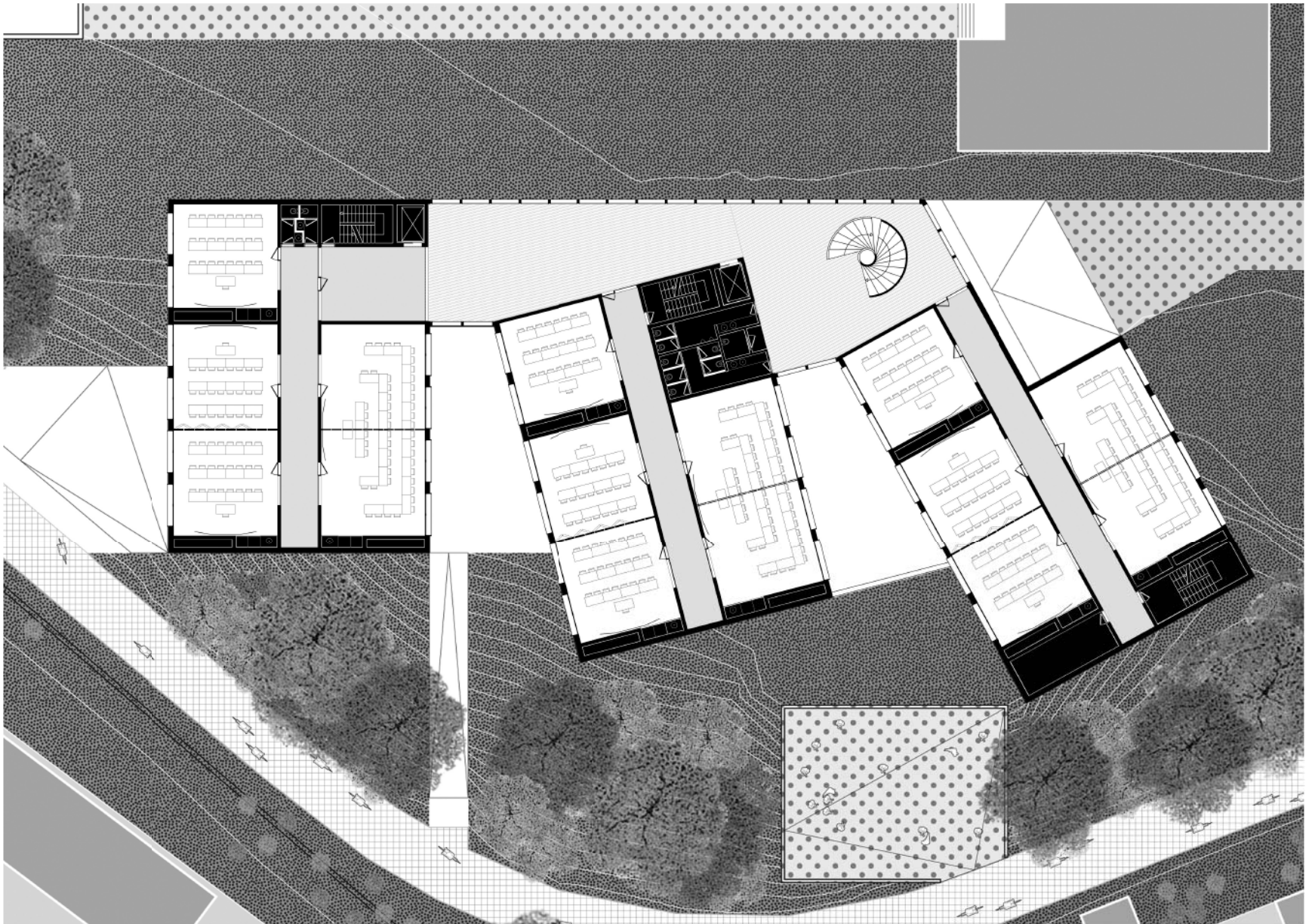
CAFETARIA NOORD / WESTGEVEL



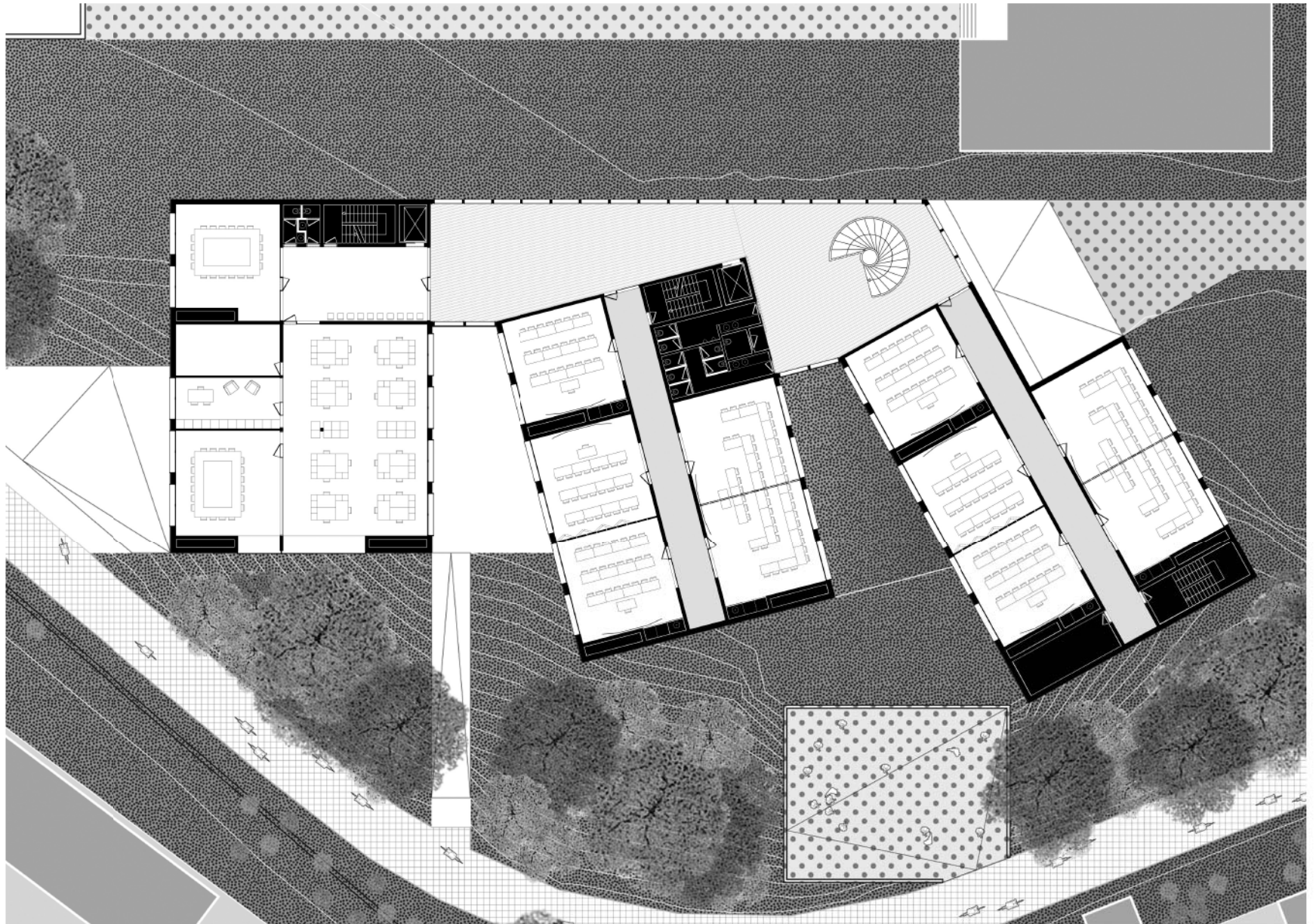
FACULTEIT RECHTEN NIVEAU -1



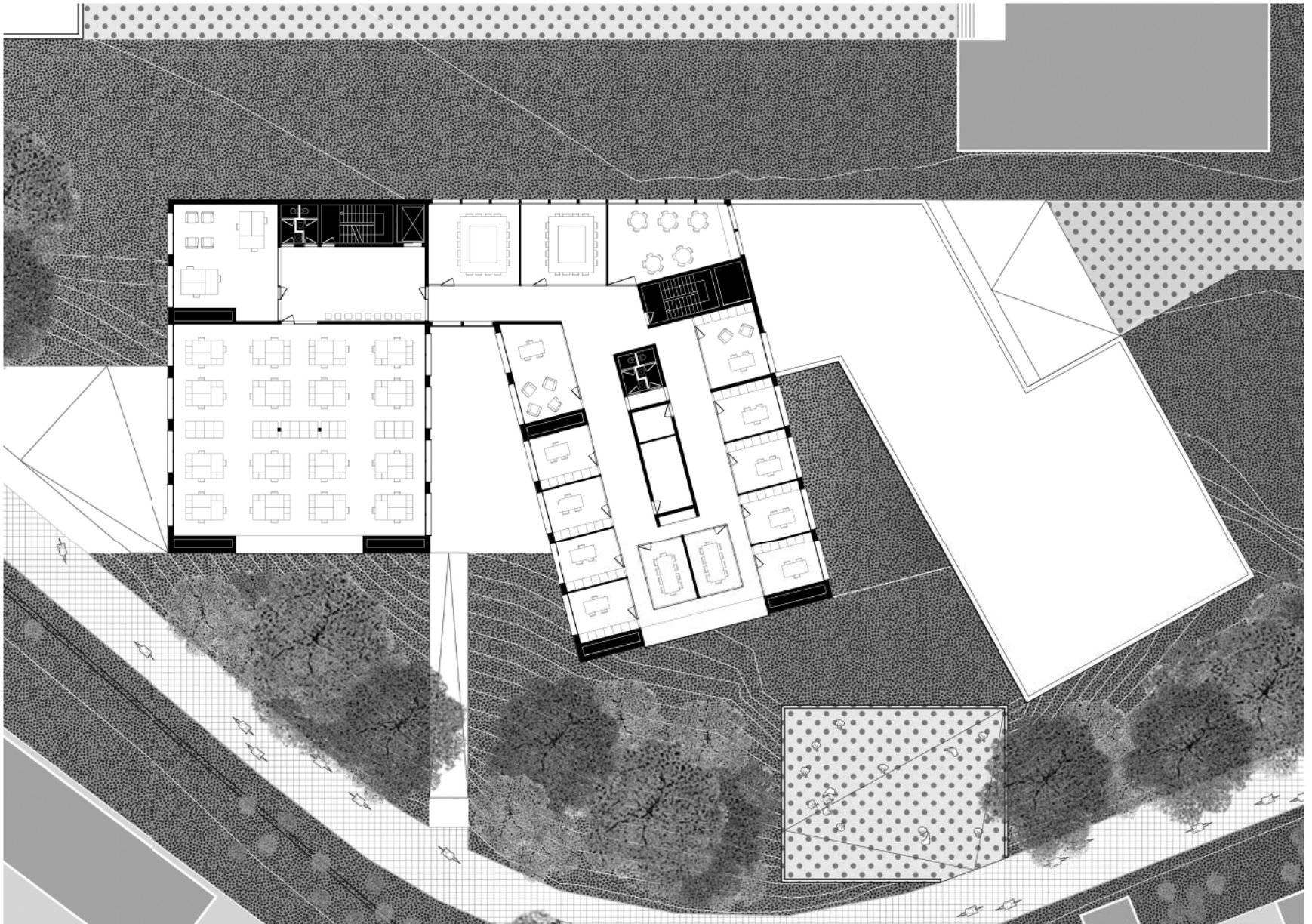
FACULTEIT RECHTEN NIVEAU 0



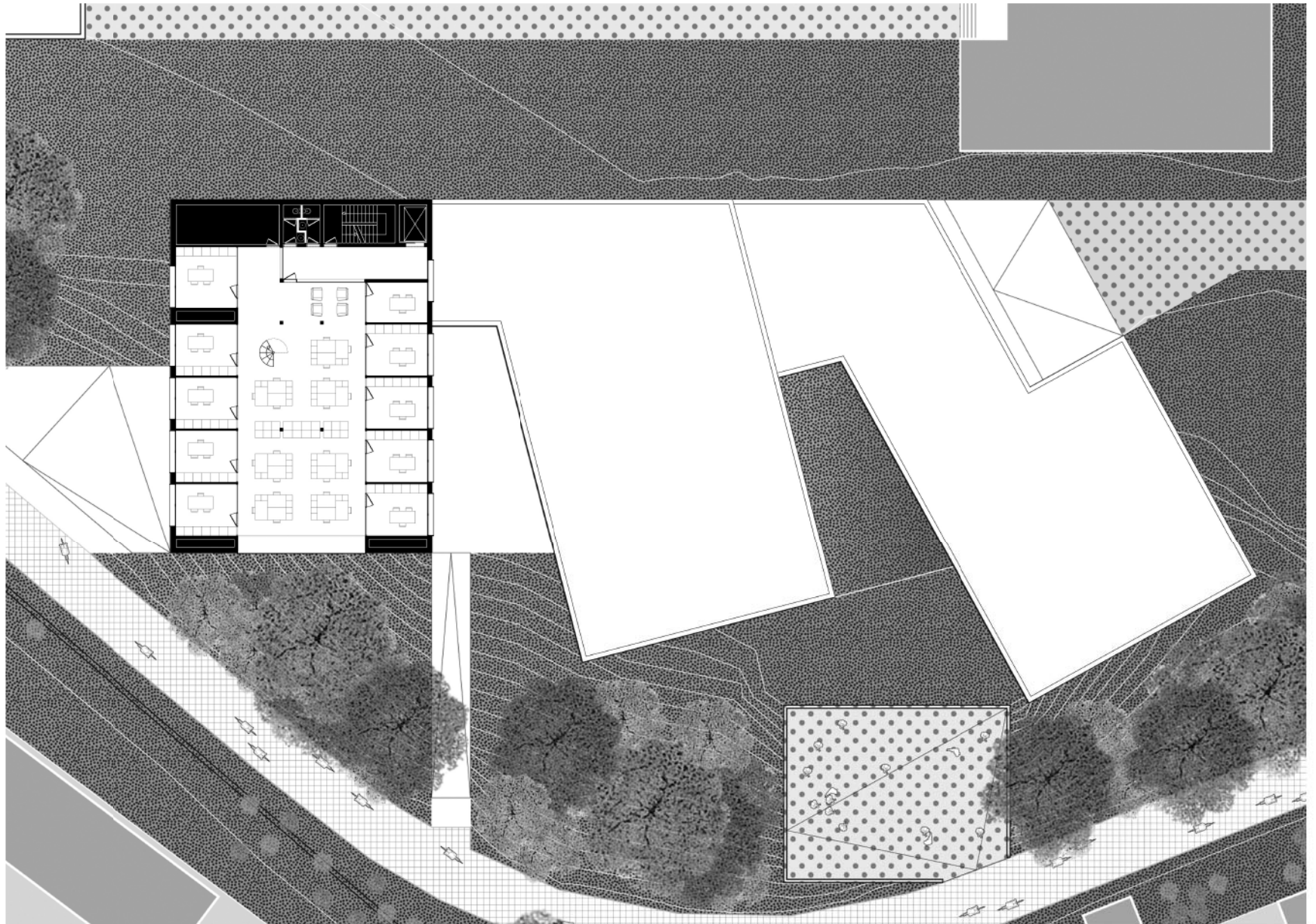
FACULTEIT RECHTEN NIVEAU +1



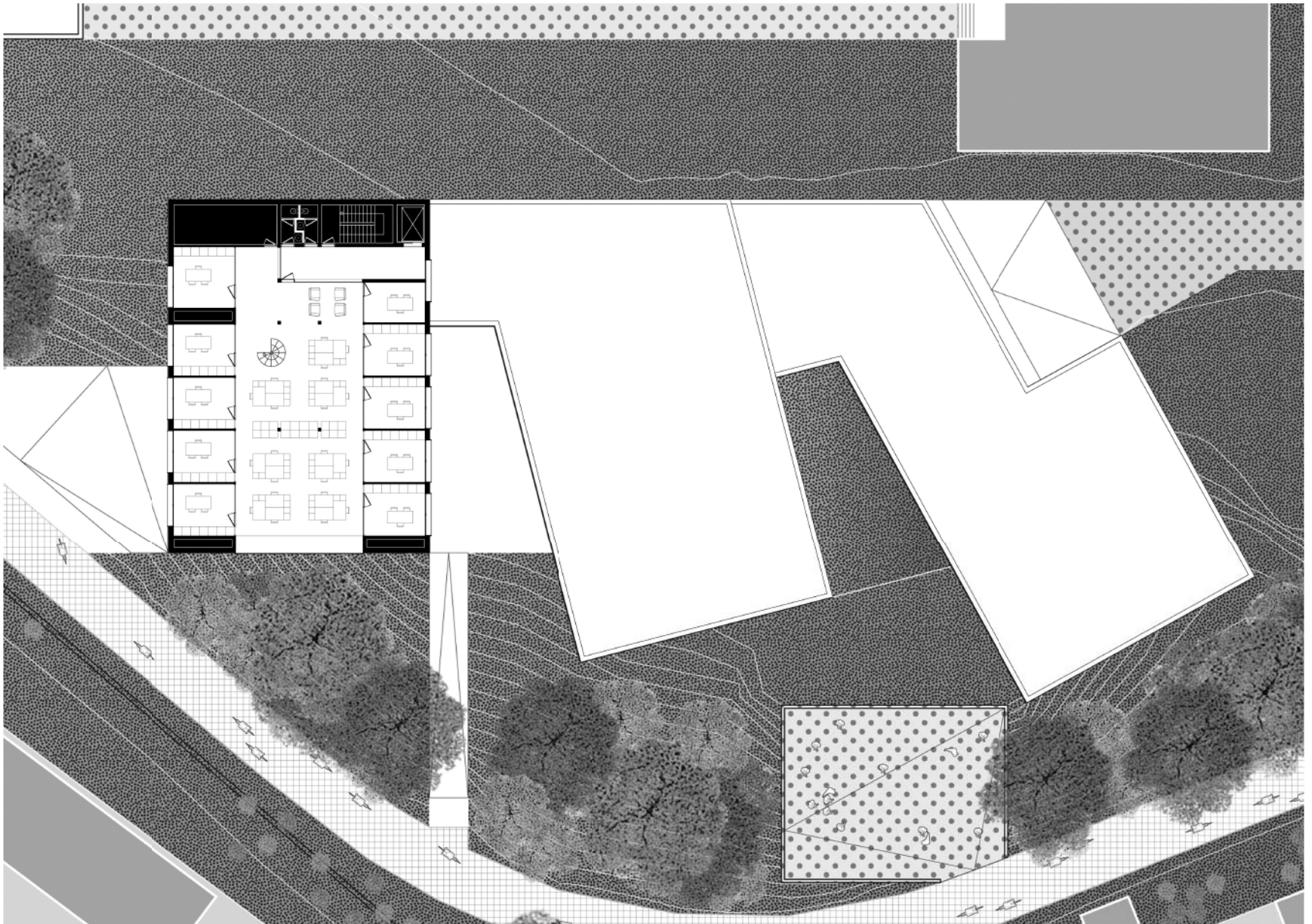
FACULTEIT RECHTEN NIVEAU +2



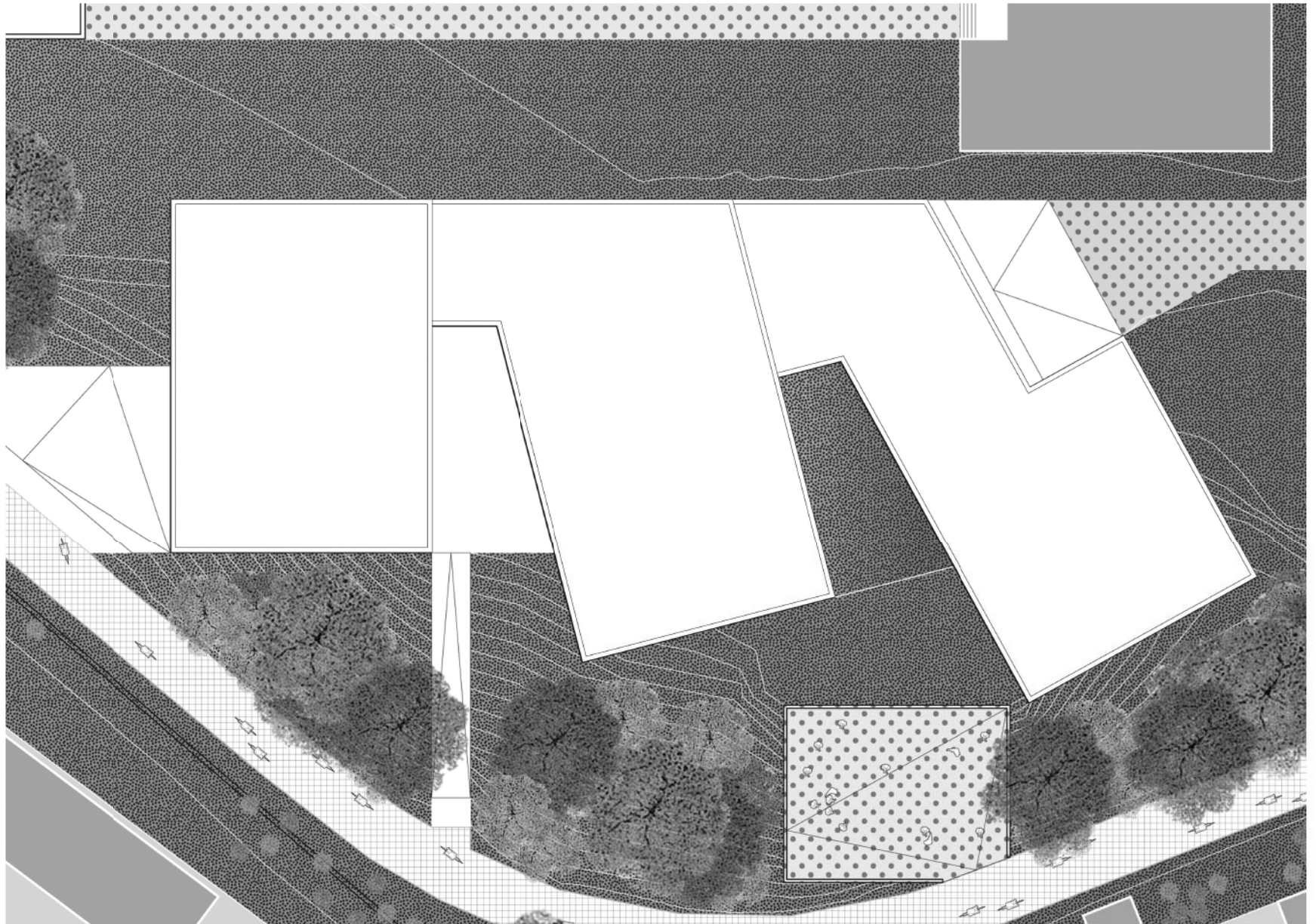
FACULTEIT RECHTEN NIVEAU +3



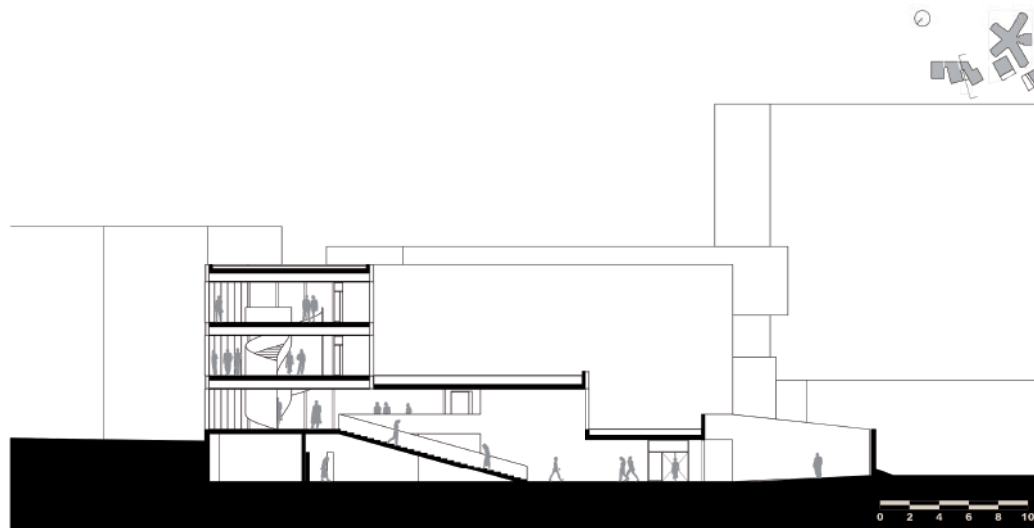
FACULTEIT RECHTEN NIVEAU +4



FACULTEIT RECHTEN NIVEAU +5



FACULTEIT RECHTEN NIVEAU +6





FACULTEIT RECHTEN TOEGANG KANTOREN



FACULTEIT RECHTEN AUDITORIUM & TOEGANG FOYER



FACULTEIT RECHTEN FOYER



